

MAHISA SATAKAM, PADARA VINDA SATAKAM,
STUTI SATAKAM, MANDASMITA
SATAKAM, KATAKSMI
SATAKAM.

EDITED

BY

PANDIT JIBANANDA VIDYASAGARA B. A.

CALCUTTA :

PRINTED AT SATYA PRESS

1874.

To be had from Pandit Jibananda Vidyasagara B. A.
Superintendent, Free Sanskrit College of Calcutta.

पिण्डतकुलतिलक-पूज्यपाद श्रीमत् तर्कवाचस्पति
पाद-प्रणीत-प्रकाशित-पुस्तकान्येतानि

१	आशुबोध व्याकरणम्	...	३१
२	धातुरूपादर्शः	...	२
३	शब्दस्तोम-महानिधि [संस्कृत अभिधान]		१०
४	सिद्धान्तकौमुदी—सरलाटोकासहिता	...	१
५	सिद्धान्तविन्दुसार [वेदान्त]	...	॥
६	तुलादानादिपद्धति [वङ्गाक्षरैः]	...	४
७	गयाश्राद्धादिपद्धति	...	१
८	शब्दार्थ रत्न	...	॥
९	वाक्यमञ्जरी [वङ्गाक्षरैः]	..	।
१०	छन्दोमञ्जरी तथा वृत्तरत्नाकर—सटीक		॥ =
११	वेणीसंहार नाटक—सटीक	..	१
१२	सुद्राराक्षस नाटक—सटीक	..	१॥
१३	रत्नावली	..	॥
१४	मालविकाग्निमित्र—सटीक	...	१॥
१५	धनञ्जय विजय—सटीक	..	।
१६	महावीरचरित	...	१॥
१७	साङ्ख्यतत्त्वकौमुदी—सटीक	...	२
१८	वैयाकरणभूषणसार	...	॥
१९	लीलावती	...	॥
२०	बीजगणित	...	१
२१	शिशुपालवध—सटीक	...	६.
२२	किरातार्जुनीय—सटीक	...	२॥
२३	कुमारसम्भव—पूर्वखण्ड सटीक	...	१
२४	कुमारसम्भव—उत्तरखण्ड	...	॥
२५	अष्टकम् पाणिनीयम्	...	॥
२६	वाचस्पत्यम् [संस्कृत वृहत्संभिधान]	...	६०
२७	कादम्बरौ—सटीक	...	४
२८	राजप्रशस्ति	...	=
२९	अनुमानचिन्तामणि तथा अनुमानदीधिति		४

शतकावलिः ।

॥ हरिः श्रीं ॥ स्तुतिशतकं ॥ श्रीं ॥

॥ १ ॥

पाण्डित्यं परमेस्वरि स्तुतिविधौ नैवाश्रयन्ते गिरां
वेरिञ्चयान्यपि गुम्भनानि विगलत् गर्वाणि शर्वाणि ते ।
स्तोतुं त्वां परिफुल्लनीलनलिनश्यामाक्षि कश्चाक्षि मां
वाचालीकुरुते तथापि नितरां त्वत्पादसेवादरः ॥ १ ॥
तापिञ्छस्तवकक्षिषे तनुभृतां दारिद्र्यमुद्राक्षिषे
संसाराख्यतमोमुषे पुररिपोर्वामाङ्गसीमाजुषे ।
कम्पातौरमुपेगुषे कवयतां जिह्वाकुटो जग्मूषे
विश्वत्राणपुषे नमोस्तु सततं तस्मै परं ज्योतिषे ॥ २ ॥
ये सन्ध्याकृणयन्ति शङ्करजटाकान्तारचन्द्रार्भकं
सिन्दूरन्ति च ये पुरन्दरवधूसीमन्तसीमान्तरे ।
पुण्यं ये परिपक्वयन्ति वसतां काञ्चीपुरे माममी
पायासुः परमेश्वरप्रणयिनीपादोद्भवाः पांसवः ॥ ३ ॥
कामाङ्गस्वरपूर्णया शशिरुचा कम्पस्मितानां त्विषा
कामारेरनुरागसिन्धुमधिकं क्लृप्तोत्थितं कुर्वती ।

कामाक्षीति समस्तसज्जननुता कल्याणदात्री नृणां
 कारुण्याकुलमानसा भगवती कम्पातटे जृम्भते ॥ ४ ॥
 श्यामा का चन चन्द्रिका त्रिभुवने पुण्यात्मनामानने
 सौमाशून्यकवित्ववर्षजननी या कापि कादम्बिनी ।
 प्यरारातिमनोविमोहनविधौ काचित्तमःकन्दली
 कामाक्ष्याः करुणाकटाक्षलहरी कामाय मे कल्पताम् ॥ ५ ॥
 कामाक्षोणपराक्रमप्रकटनं सम्भावयन्ती दृशा
 श्यामा क्षीरसहोदरस्मितरुचिप्रचालिताशान्तरा ।
 वामाक्षीजनमौलिभूषणमणिर्वाचां परा देवता
 कामाक्षीति विभाति कापि करुणा कम्पातटिन्यामृतटे ॥ ६ ॥
 ऐक्य येन विरुध्यते हरतनौ दम्भावपुम्भावुकं
 रेखा यत्कचसोन्निगेष्वरदयां नैशाकरोगाहते ।
 औन्नत्यं मुहरेति येन स महान् मेनासखस्सानुमान्
 कम्पातीरविहारिणा सुकृतिनस्तेनैव धाम्ना वयम् ॥ ७ ॥
 प्रौढध्वान्तकदम्बके कुमुदिनौ पुण्याङ्कुरन्दर्भयन्
 ज्योत्स्नासङ्गमर्नपि श्रोपि मिथुनमिश्र ससुद्धावयन् ।
 कान्तिन्दीलहरीदशां प्रकटयन् कम्पान्नभस्यङ्गतां
 कश्चिन्नेत्रमहोत्सवोविजयते काञ्चोपुरे शूलिनः ॥ ८ ॥
 तन्द्राहौनतमालनीलसुषमातारुण्यलीलागृहे
 तारानाथकिशोरलाञ्छितकचैः ताम्रारविन्देक्षणैः ।
 मत्कं संस्क्रियतां मनोमनसिजप्रागल्भ्यनाडीन्धमैः
 कम्पातीरचरैर्वनस्तनभरैः पुण्याङ्कुरैश्शाङ्करैः ॥ ९ ॥

नित्यं निश्चलतामुपेत्य मरुतां रक्षाविधिं पुष्णती
 तेजस्त्रयपाटवेन किरणानुष्णद्युतेर्मुष्णती ।
 काञ्चीमध्यगतापि दौष्टिजननी विश्वान्तरे जृम्भते
 काचिच्चित्रमहो स्मृतापि तमसां निर्वापिका दीपिका ॥१०॥
 कान्तैः केशरुचां च यैः भ्रमरितं मन्दस्मितैः पुष्पित
 कान्तया पल्लवितं पदास्त्रुरुहयोर्नैत्रत्विषा पत्रितम् ।
 कम्पातीरवनान्तरं विदधती कल्याणजन्मस्थली
 काञ्चीमध्यमहामणिर्विजयते काचित् कृपाकन्दली ॥ ११ ॥
 राकाचन्द्रसमानकान्तिवदना नाकाधिराजस्तुता
 मूकानामपि कुर्वती सुरधुनीनीकाशवाग्वैभवम् ।
 काञ्चीनगरी दिहाररसिकाशोकापहन्त्री भता
 मेका पुण्यपरम्परा पशुपतेराकारिणी राजते ॥ १२ ॥
 जाता शीतलशैललसुक्कतिनां दृश्या परा देहिनां
 लोकानां क्षणमात्रसंस्मरणतस्मान्तापविच्छेदिनी ।
 आश्चर्यं वत खेलनं वितनुते नैश्वल्यमाविभ्रती
 कम्पायास्तटसीम्नि कापि तटिनी कारुण्यपाथोमयी ॥१३॥
 अक्षोश्च स्तनयोः श्रिया श्रवणयोः बाह्वोश्च मूलास्त्रयो-
 रुत्तंसेन मुखेन च प्रतिदिनं द्रुह्यन् पयोजन्मने ।
 माधुर्येण गिरां गतेन मृदुना हंसाङ्गना क्रीपयन्
 काञ्चीसीम्नि चकास्ति कोपि कविता सन्तानबीजाङ्कुरः ॥१४॥
 खण्डं चान्द्रमसं वतंसमणिशं काञ्चीपुरे खेलनं
 कालेयच्छवितस्कारौन्तनुरुचिं कर्णे जवे लोचने ।

तारुण्योष्णनखम्पचस्तनभरौ जङ्घास्फुरत्कुन्तलं
 भाग्यं देशिकसञ्चितं तव कदा सम्पादयेदम्बिके ॥ १५ ॥
 तन्वानन्निजकेलिसौधसरणिं नैमर्गिकाणां गिरां
 केदारं कविमल्लसक्तिलहरीं सस्यश्रियं गायतम् ।
 अंहोवच्चनचञ्चुकिञ्चन भजे काञ्चीपुरीमण्डन
 पर्यायच्छविपाकशासनमणेः पौष्पैषवं पौरुषम् ॥ १६ ॥
 आलोके मुखपङ्कजे च दधती सौधाकरीं चातुरीं
 चूडालङ्घयमाणपङ्कजवनीवैराकरप्रक्रिया ।
 मुग्धस्मेरमुखी घनस्तनतटौ मूर्च्छालमध्याचिता
 काञ्चीसौमनिकामिनो विजयते काचिज्जगन्मोहिनी ॥ १७ ॥
 यस्मिन्नम्भभवत्कटाक्षरजनी मन्देपि मन्दस्मित-
 ज्योत्स्ना संस्त्रपिता भवत्यभिमुखी तं प्रत्यहो देहिनम् ।
 द्राक्षामाक्षिकमाधुरी मदभरव्रोडाकरी वैखरो
 कामाक्षि स्वयमातनोत्यभिसृतिं वामेक्षणे तक्षणात् ॥ १८ ॥
 कालिन्दोजलकान्तयस्मितरुचिस्वर्वाहिनी पाथसि
 प्रौढध्वान्तरुचः स्फुटाधरमहालौहित्यसन्धरोदये ।
 माणिक्योपलकुण्डलांशुशिखिनिव्यामिश्रधूमश्रियः
 कल्याणैकभुवः कटाक्षसुषमाः कामाक्षि राजन्ति ते ॥ १९ ॥
 कलकलरणत्काञ्ची काञ्चीविभूषणमालिका
 कचभरलसच्चन्द्रा चन्द्रावतंससधर्मिणी ।
 कविकुलगिरः आवं आवं मिलत्पलकाङ्कुरं
 विरचितशिरःकम्पा कम्पातटे परिशोभते ॥ २० ॥

स्तुतिशतकम् ।

५

सरसवचसां वीची नीचीभवन्मधुमाधुरी
भरितभुवना कीर्त्तिमूर्त्तिर्मनोभवजित्वरी ।
जननि मनसो योग्यं भोग्यं नृणां तव जायते
कथमिव विना काञ्चीभूषे कटाक्षतरङ्गितम् ॥ २१ ॥

भ्रमरितसरितकूलोनीलोत्पलप्रभया
भयानतजनतमः खण्डीतुण्डीरसीम्नि विजृम्भते ।
अचलतपसामेकः पाकः प्रसूनशरासन-
प्रतिभटमनोहारो नारीकुलैकशिखामणिः ॥ २२ ॥

मधुरवचसोमन्दस्मेरामतङ्गजगामिनस्तरुणि
मजुषःस्तापिच्छाभाः तमःपरिपन्थिनः ।
कुचभरनताः कुर्युर्भद्रङ्कुरङ्गविलोचनाः ।
कलितकरुणाः काञ्चीभाजः कपालि महोत्सवाः ॥ २३ ॥

कमलसुप्रमाकक्षारोहे विचक्षणवीक्षणाः
कुसुदसुकृतक्रीडाचूडालकुन्तलबन्धुराः ।
रुचिररुचिभिस्तापिच्छश्रोत्रपञ्चनचञ्चवः
पुरविजयिनः कम्पातीरे स्फुरन्ति मनोरथाः ॥ २४ ॥

कलितरतयः काञ्ची लीलाविधौ कविमण्डली
वचनलहरी वासन्तीनां वसन्तविभूतयः ।
कुशलविधये भूयासुर्मै कुरङ्गविलोचनाः
कुसुमविशिखारातिरक्षणां कुतूहलविभ्रमाः ॥ २५ ॥

कवलिततमः काण्डास्तुण्डीरमण्डलिमण्डना
स्मरसिजननीसन्तानानामरन्तुदशेखराः ।

नयनसरणेर्नदीयांसः कदानुभवन्ति मे

तरुणजलदश्यामाश्रमोस्तपःफलविभ्रमाः ॥ २६ ॥

अचरममिषुन्दीनं मीनध्वजस्य मुखश्रिया

सरसिजभुवोयानं स्नानं गतेनच मञ्जना ।

त्रिदशसदसामन्नं खिन्नं गिरा च वितन्वती

तिलकयति सा कम्पातौरं तिलोचनसुन्दरी ॥ २७ ॥

जननि भुवने चङ्क्रम्येऽहं कियन्तमनेहसङ्ग,

पुंरुषकरभ्रष्टैर्दुष्टैर्धनैरुदरभरिः ।

तरुणकिरणे तन्द्राशून्ये तरङ्गयलोचने नमति मयि ते

किञ्चित् काञ्चीपुरी मणिदीपिके ॥ २८ ॥

मुनिजनमनःपेक्षैरलं स्फुरत्करुणानदी

विहरणकलागेहं काञ्चीपुरी मणिभूषणम् ।

जगति महतो मोहंव्याधेर्नृणां परमौषधं

पुरहृत्पृष्ठां साफल्यं मे पुरः प्रतिजृम्भताम् ॥ २९ ॥

मुनिजनमनोधाम्नेधाम्ने वचोमयजाह्नवी

हिमगिरितटप्राग्भाराय स्थिराय परास्मिने ।

विहरणजुषे काञ्चीदेशे महेश्वरलोचन-

तृतयसरसक्रीडासौधाङ्गणाय नमोनमः ॥ ३० ॥

मरकतरुचां प्रत्यादेशं महेश्वरचक्षुषा

ममृतलहरौपूरम्पारम्भवाख्यपयोनिधेः ।

सुचरितफलं काञ्चीभाजी जनस्य पचेलिमं

हिमशिखरिणो वंशस्यैक वतंसमुपास्महे ॥ ३१ ॥

स्तुतिशतकम् ।

७

प्रणमनदिनारम्भे कम्पानदी सखितावके
सरसकवितोन्मेषः पूषास्तां समुदञ्चति ।
प्रतिभटमहाप्रौढप्रोद्यत्कवोगकुमुद्वतीं
नयति तरसा निद्रामुद्रां नगेश्वरकन्यके ॥ ३२ ॥
शमितजङ्घिमारम्भा कम्पातटी निकटे
चरीनिहतदुरितस्त्रीमामोमाह्लमुद्रितकुन्तला ।
फलितसुमनोवाञ्छा पाञ्चायुधी परदेवता
सफल्यतु मे नेत्रे गोत्रेश्वरप्रियनन्दिनी ॥ ३३ ॥
मम तु धिषणा पीडया जाडयातिरेक कथं त्वया
कुमुदसुषमामेती पात्रीवतसितकुन्तला ।
जगति शमितोत्कम्पा कम्पा नदीनिलयाम्भो
श्रयति हि गलत्त्वन्द्रा चन्द्रावतंससधर्मिणी ॥ ३४ ॥
परिमलपरीपाकोद्रेकं पयोमुचि काञ्चने
शिखरिणि पुनर्द्वैधीभावं शशिन्यरुणातपम् ।
अपिच जनयन् कम्बोर्लक्ष्मीमनम्बुनि कोप्यसौ
कुसुमधनुषः काञ्चोदेशे चक्रास्ति पराक्रमः ॥ ३५ ॥
पुरदमयितुर्वामोत्सङ्गस्थलेन रसज्ञया
सरसकविताभाजां काञ्चोपुरोदरसौमया ।
तटपरिसरैर्निहाराद्वैचोभिरक्ततिमैः
किमिव न तुलामस्मच्चेतो महेश्वरि गाहते ॥ ३६ ॥
नयनयुगलीमस्माकीनाङ्गदानुफलेशहिं
विदधति गतौ व्याकुर्वाणा गजेन्द्रचमत्क्रिया ।

मरकतरुचोमाहेशाघनस्तननम्रिताः

सुकृतविभवाः प्राञ्चः काञ्चीवतंसधुरन्धराः ॥ ३६ ॥

मनसिजग्रशःपारम्पयं मरन्दयरो सवाक्

कविकुलगिरां कन्दं कम्पानदीतटमण्डनम् ।

मधुरललितं मत्कञ्चुर्मनीषिमनोहरं

पुरविजायनस्सर्वस्वं तत्परस्कुरुते सदा ॥ ३७ ॥

शिथिलिततमोलीलां नीलारविन्दविलोचनां

दहनविलसत्फालां श्रीकामङ्कोटिसुपाश्र्वहे ।

करधृतलसच्छूलाङ्गालारिचित्तमनोहरां

मनसिकृतसस्त्रीलां लोलालकामलिकेक्षणाम् ॥ ३८ ॥

कलालीलाशालान्तविकुलवचः कैरववरो

शरज्योत्स्नाधारा शशधरशिशुश्लाघ्यमकुटी ।

पुनीते नः कम्पापुलिनतटसौहार्दतरला

कदा चक्षुर्मार्गं कनकगिरिधानुष्कमहिषी ॥ ४० ॥

नमोस्तुानस्त्रेभ्यस्तनगरिमगर्वेण गुरुणा

दधानेभ्यश्शूडाभरणममृतस्यन्दिशिशिरम् ।

सदावास्तव्येभ्यस्सुविधभुवि कम्पाख्यसरितः

यशोव्यापारेभ्यस्सुकृतविभवेभ्योरतिपतेः ॥ ४२ ॥

असूयन्ती काचिन्मरकतरुचेर्नाकिमकुटी

कदम्बं चुम्बन्ती नखकिरणचन्द्रांशुपटलैः ।

तमोमुद्राङ्घ्रिद्रावयतु मम काञ्चीनिलयना

हरोत्सङ्गश्रीमन्मण्डिहमहादीपकलिका ॥ ४२ ॥

अनाद्यन्ता काचित् सुजननयनानन्दजननी
 निरुन्धाना कान्तीं निजरुचिविलासेर्जलरुचाम् ।
 स्मरारेस्तारल्यं मनसि जनयन्ती स्वयमहो
 गलत्कम्पाशम्पापरिलसति कम्पापरिसरे ॥ ४३ ॥
 सुधाडिण्डीरश्रीस्मितरुचिषु तुण्डीरविषयं
 परिष्कृर्वाणामी परिहसितनीलोत्पलरुचिः ।
 स्तनाभ्यामानम्ना स्तवकयतु मे काङ्क्षिततरुं
 दृशामैशानीनां सुकृतफलपाण्डित्यगरिमा ॥ ४४ ॥
 कृपाद्रोणी धारा कृपणधिषणानां प्रणमतां
 निहन्ती मन्तापं निगममकुटोत्तंसकलिका ।
 परा काञ्चीलीलापरिचयवती पर्वतसुता
 गिरान्नीवीदेवी गिरिशपरतन्त्रा विजयते ॥ ४५ ॥
 कवित्वश्रीकन्दासुकृतपरिपाटी हिमगिरे
 विधात्री विश्लेषां विषमशरवीरध्वजपटी ।
 सखी कम्पानदाः पदहसितपाथोजयुगलौ
 पुराणी पायान्नः पुरमधनसाम्राज्यपदवी ॥ ४६ ॥
 दरिद्राणा मध्ये दरदलिततापिच्छसुषमा
 स्तनाभोगक्लान्तास्तरुणहरिणाङ्गाङ्कितकचाः ।
 हराधीना नाना विबुधमकुटीचुम्बितपदाः
 कदा कम्पातौरे कथय विहरामोगिरिसुते ॥ ४७ ॥
 वरीवर्त्तं स्थेमा त्वयि मम गिरां देवि मनसो
 नरीनर्त्तुं प्रौढा वदनकमले वाक्यलहरी ।

चरीचर्तुं प्रज्ञा जननि जडिमान परिजने
सरीसर्तुं स्वैरं जननि मयि कामाक्षि करुणा ४८ ॥

चणक्ते कामाक्षि भ्रमरसुषमाशिक्षणगुरुः
कटाचव्याक्षेपो मम भवतु मोक्षाय विपदाम् ।
नरीनर्तुं स्वैरं वचनलहरी निर्जरपुरी
सरिहीचोनीची करणपटुरास्ये मम सदा ॥ ४९ ॥

पुरस्तान्मे भूयात्प्रशमणि परस्तान्समं रुजां
प्रचारस्ते कम्पातटविहृतिसम्पादिनि दृशोः ।
इमां याच्जामुरीकुरु सपदि दूरीकुरु तमः
परोपाकं मूकं भटिति बुधलोकञ्च नय माम् ॥ ५० ॥

उदञ्चन्ती काञ्चीनगरनिलये त्वत्करुणया
समृद्धा वाक् धाटीपरिहसितमाध्वीकवयताम् ।
उपादत्ते मारप्रतिभटजटाजूटमकुटी
कुटीरोक्तासिन्या शतमखतटिन्या जयपटीं ॥ ५१ ॥

श्रियं विद्यां दद्याज्जननि नमतां कीर्त्तिममितां
सुपुत्रान् प्रादत्ते तव भटिति कामाक्षिकरुणा ।
त्रिलोक्यामाधिक्यं त्रिपुरपरिपन्थिप्रणयिनि
प्रणामस्तत्पादे शमितदुरिते किन्न कुरुते ॥ ५२ ॥

मनस्तम्भस्तम्भङ्गमयदुपकम्प प्रणमतां
सदालीलं नीलं चिकुरजितलीलम्बनिकुरम् ।
गिरां दूरं स्मरं भृत्यशिक्षिशोरं पशुपते-
र्दृशां भोग्यं योग्यं तुहिनगिरिभाग्यं विजयते ॥ ५३ ॥

स्तुतिशतकम् ।

१

घनश्यामान् कामान्तकमहिषि कामाक्षि मधुरान्
दृशां पाशानेतानमृतजलशोताननुपमान् ।
भवोत्पाते भौते मयि वितर पोते हृदभव-
न्मनश्शोके मूके हिमगिरिपताके करुणया ॥ ५४ ॥
नतानां मन्दानां भवनिगलबन्धाकुलधियां
महान्ध्रां रुन्धानामभिलषितसन्धानतिलकाम् ।
चरन्तीं कम्पायाम्स्तटभुवि सवित्रीं विजगतां
स्मरामस्तां नित्यं स्मरमथनजीवातुकलिकाम् ॥ ५५ ॥
परा विद्या हृद्याहतमदनविद्यामरकत-
प्रभानीला लीलाचरवशितशूलायुधमनाः ।
तमःपूरं दरं चरणनतपौरन्दरपुरी
मृगाक्षी कामाक्षी कमलतरलाक्षी नयतु मे ॥ ५६ ॥
अहन्ताख्यातवकवलर्यति हा हन्त हरिणी
हठासम्बिद्रूपं हरमहिषि सस्याङ्कुरमसौ
कटाक्षस्य क्षेपप्रकटहरिपाषाणपटलै
रिमामुच्चैरुच्चाटय भ्रष्टिति कामाक्षि कृपया ॥ ५७ ॥
बुधे वाममूके वा परिपतति यस्मिन् क्षणमसौ
कटाक्षः कामाक्षि प्रकटजडिमचाभपटिमा ।
कथङ्कारं नास्मै करमुकुलचूडालमुकुटा
नमोवाकं ब्रूयन्मुचिपरिपन्थिप्रभृतयः ॥ ५८ ॥
प्रतीचीं पश्यामः प्रकटरुचिनीवारकण्ठ-
प्रभासध्रीचीनां प्रदलितषड्धारकमलाम् ।

चरन्तीं सौषुम्ने पश्चि परपदेन्दु प्रविगलत्
 सुधाद्राङ्गामाक्षीं परिणतपरञ्जोतिरुदयाम् ॥ ५८ ॥
 जम्भारातिप्रभृतिमकुटान् पादयोः पीडयन्ती
 गुम्भान्वाचां कविजनकृतान् स्वैरमारामयन्ती ।
 शम्पालक्ष्मीं मणिगणरुचां पाटलैः प्रापयन्ती
 कम्पातीरे कविपरिषदां जुम्भते भाग्यसीमा ॥ ६० ॥
 चन्द्रापौडांश्चतुरवदनां चञ्चलापाङ्गलीलां
 कुन्दस्मेराङ्कुचभरणतां कुन्तलोद्भूतभङ्गाम् ।
 मारारातेर्मदनशिखिनं मांसलन्दीपयन्तीं
 कामाक्षीं तां कविकुलगिरां कल्पवल्लीमुपासे ॥ ६१ ॥
 कालाभोदप्रकरस्तुषमां कान्तिभिस्तर्जयन्ती
 कल्याणानामुदयसरणिः कल्पवल्लीकवीनाम् ।
 कन्दर्पारेः प्रियमहचरौ कलभषाणां निहन्ती
 काञ्चीदेशं तिलकयति सा कापि कारुण्यसीमा ॥ ६२ ॥
 ऊरौकुर्वन्न रसिजतटे चातुरी भूधराणां
 पार्थोजानां नयनयुगले पारिपान्थं वितन्वन् ।
 कम्पातीरे विहरति रुचा मोघयन्नेवशैलीं
 कोकद्वेषं शिरसि कलयन् कोपि विद्याविशेषः ॥ ६३ ॥
 काञ्चीलौला परिचयवती कापि तापिच्छलक्ष्मीः
 जाड्यारण्ये हुतवहशिखा जन्मभूमिः कृपायाः ।
 माकन्दश्रीर्मधुरकविताचातुरी कोकिलानां
 मार्गेभूयान्मनयनयोर्मन्मथी कापिविद्या ॥ ६४ ॥

सैतुर्मातर्मरकतमयोभक्तिभाजां भवाब्धौ
 लोलालोलाकुवलयमयो मान्मथो वैजयन्ती ।
 काञ्चीभूषा पशुपतिहयां कापि कालाञ्जनाली-
 मुक्तं दुःखं मिथिलयतु ते मञ्जुलापाङ्गमाला ॥ ६५ ॥
 व्यावृण्वाना कुवलयदलप्रक्रियावैरमुद्रां
 व्याकुर्वाणा मनसिजमहाराजसाम्राज्यलक्ष्मीम् ।
 काञ्चीलोलाविहृतिरसिके काङ्क्षितान्नः क्रियासु-
 र्वन्धच्छेदे तव नियमिनां बद्धदीक्षाः कटाक्षाः ॥ ६६ ॥
 कालाभोदे शशिरुचि दलं कैतकन्दर्शयन्ती
 मध्ये सौदामिनि मधुलिहां मालिकां राजयन्ती ।
 हंसारावं त्रिकचकमले मञ्जुमुक्तासयन्ती
 कम्पातीरे विलसति न वा कापि कारुण्यलक्ष्मीः ॥ ६७ ॥
 चित्रश्चित्त्रं निजमृदुतया तर्जयन् पल्लवालिं
 पुंसां कामान् भुवि च नियतं पूरयन् पुण्यभाजां ।
 जातशैलान्न तु जलनिधेः स्वरसञ्चारशीलः
 काञ्चीभूषा कलयतु शिवं कोपि चिन्तामणिर्मे ॥ ६८ ॥
 ताम्राभोजं जलदर्शनकटे तव बन्धूकपुष्पं
 तस्मिन्मत्तौकुसुमसुषमान्तत्र वीणाविनादम् ।
 व्यावृण्वाना सुकृतलहरी कापि काञ्चीनगर्या-
 मेशानी सा कलयतितरामन्द्रजाल विलासम् ॥ ६९ ॥
 आहारांश्च त्रिदशसदसामाश्रयं चानकानां
 आकाशोपर्यपि च कलयन् आलयन्तुङ्गमेषः ।

कम्पातीरे विहरतितरां कामधेनुः कवीनां
 मञ्जुस्मे रामदननिगमप्रक्रियामम्पदायः ॥ ७० ॥
 आद्रीभूतैरविरलकपैरात्तलीलाविलासैः
 आस्थापूर्णैरधिकचयलैरञ्जिताभोजशिल्पैः ।
 कान्तैर्लक्ष्मीललितभवनैः कान्तिसौरभ्यसारैः
 काश्मल्यं नः कवलयतु सा कामकांटी कटाक्षैः ॥ ७१ ॥
 आधून्विन्यै तरलनयनैराङ्गजौ वैजयन्तौ-
 मानन्दिन्यै निजपदजुषामात्तकाञ्चीपुरायै ।
 आम्नाकीनं हृदयमखिलै रागमानां प्रपञ्चैः
 आराध्यायै स्पृहयतितरामादिमायै जनन्यै ॥ ७२ ॥
 दूरं वाचां त्रिदशसदृशं दुःखसिन्धोस्तखिलं
 मोहक्षैलक्षितिरुहवने क्षूरधारं कुठारम् ।
 कम्पातीरप्रणयिकविभिः वर्णिताद्यह्नरित्रं
 शान्त्यै सेवे सकलविपदां शाङ्करजत्कण्ठम् ॥ ७३ ॥
 खण्डीकृत्य प्रकृतिकुटिलं कल्पत्रं प्रातिभञ्जी
 शुण्डीरत्वं निजपदजुषां शून्यतन्द्रं दिशन्तो ।
 तुण्डीराख्ये महति विषये स्वर्णवृष्टिप्रदात्री
 चण्डी देवी कलयति रतिं चन्द्रपीडालचूडे ॥ ७४ ॥
 येन ख्यातो भवति स गृही पुरुषोमेरुधन्वा
 यदृक्कोणे यदननिगमप्राभवम्बोभवाति ।
 यत्प्रीत्यैवं त्रिजगदधिपो जृम्भते किम्पचानः
 कम्पातीरे स जयति महान् कश्चिदोजो विशेषः ॥ ७५ ॥

अन्या धन्या गतिरिह गिरां देवि कामाक्षि कामे
 निन्दगान्धियात्सपदि जडतां कल्मषायोन्निपन्ती ।
 माध्वो माध्वीरसमधुरताभञ्जिनी मञ्जुनीति-
 र्वाङ्गीश्रेणी भटिति वृण्वान् स्पर्धनी स्वर्धुनीं माम् ॥ ७६ ॥
 यस्या वाटी हृदयकमलं कौसुमी योगभाजां
 यस्याः पौठो सततशिशिराशोकरैर्माकरन्दैः ।
 यस्याः पेटो श्रुतिपथदृशां मौलिरत्नस्य काञ्ची
 सा मे सोमाभरणमहिषी माधयेत् काङ्क्षितानि ॥ ७७ ॥
 एका माता सकलजगता मेयुषो ध्यानमुद्रा-
 मेकास्वाधीश्वरचरणयोरिकतानाममिन्धे ।
 ताटङ्कोद्यन्मणिगणरूपा ताम्रकर्णप्रदेशा
 तारुण्यश्रीस्तवकितरुचा तापसी कापि बाला ॥ ७८ ॥
 दन्तादन्तिप्रकटनकरी दन्तिभिर्मन्दयानै-
 र्मन्दाराणां मदपरिणतिं मधूतो मन्दहासैः ।
 अङ्गूराभ्यां मनसिजरिणोरदितोराःकुचाभ्या
 मन्तः काञ्चि स्फुरति जगतामादिमा कापि माता ॥ ७९ ॥
 त्रियम्बककुटम्बिनीं त्रिपुरसुन्दरीं मन्दिरां
 पुलिन्दपतिसुन्दरीं त्रिपुरभैरवीं भारतीं ।
 मतङ्गकुलनायिकां महिषमर्दिनीं मातृकां
 भणन्ति विबुधोत्तमाः विह्वतिमेव कामाक्षि ते ॥ ८० ॥
 महामुनि मनोनटी महति रस्यकम्पातटी
 कुटीरकविहारिणी कुटिलबोधसंहारिणी ।

सदा भवतु कामिनी सकलदेहिनां स्वामिनी
 कृपातिशयकिङ्करी मम विभूतये शाङ्करी ॥ ८१ ॥
 जङ्गाः प्रकृतिनिर्झना जनविलोचनारुन्तुदा
 नरानन निवीक्षणं क्षणमवाप्य कामाक्षि ते ।
 वचस्स, मधुमाधुरी' प्रकटयन्ति पौरन्दरी'
 विभूतिषु विडम्बनां वपुषि मान्मथी' प्रक्रियाम् ॥ ८२ ॥
 घनस्तनतटस्फुटत् स्फुरितकञ्चुली चञ्चली
 कृत त्रिपुरशासनासुजनशीलितोपासना ।
 दृशोस्त्वरणिमश्रुते मम कदा नु काञ्चीपुरे
 परापरमयोगिनां मनसि चित्कला पुष्कला ॥ ८३ ॥
 कवीन्द्रहृदयेचरी परिगृहीतकाञ्चीपुरी
 निरुद्धकरुणाभरी निखिललोकरक्षाकरी ।
 मनःपथद्वीयसी मदनशासनप्रेयसी
 महाङ्गुलंगरीयसी मम दृशोस्तु नेदीयसी ॥ ८४ ॥
 धनेन नरमामहेखिलजनन्न सेवामहे
 न चापलमयामहे भवभयान्न दूयामहे ।
 स्थिरान्तनुमहेतरां मनसि किञ्च काञ्चीपुरे
 स्मरान्तककुटुम्बिनीचरणपल्लवोपासनाम् ॥ ८५ ॥
 सुराः परिजनावपुर्मनसिजाय वैरायते
 त्रिविष्टपनितम्बिनी कुचतटी च केलीगिरिः ।
 गिरिस्स रभयो वयस्तरुणिमा दरीदृश्यते
 कटाक्षसरणी क्षणं निपतितस्य कामाक्षि ते ॥ ८६ ॥

पवित्रयजगत्त्रयी विबुधबोधजीकतुभिः
 पुरत्रयविमर्दिनः पुलककञ्जुलीदायिभिः ।
 भवक्षयविचक्षणैर्व्यसनमोक्षणैर्वीक्षणै-
 निर्णीक्षणशिरोमणिं करुणयैव कामाक्षि मां ॥ ८७ ॥
 कदा कलितखेलनाः करुणयैव काञ्चीपुरे
 कलायमुकुलत्विषः शुभक्रदम्बपुण्याङ्गुराः ।
 पयोधरभरालसाः कविजनेषु ते बन्धुराः
 पचेलिमल्लपारसाः परिपतन्ति मार्गे दृशोः ॥ ८८ ॥
 अशोध्यमचलोद्भवं हृदयनन्दनं देहिनां
 अनर्घमधिकाञ्चित् किमपि रत्नमुद्योतते ।
 अनेन समलङ्कृता जयति शङ्कराङ्गस्थली
 कदास्य मम मानसं व्रजति पेटिकाविभ्रमम् ॥ ८९ ॥
 परामृतभरी प्लुता जगति नित्यमन्तश्चरी
 नृणामपि वहिष्यरी परमसंविदैकात्मिका ।
 महद्भिरपरोक्षिता सततमेव काञ्चीपुरे
 समान्वहनहङ्करी मनसि भातु वामेश्वरी ॥ ९० ॥
 तमोविपिनधाविनं सततमेव काञ्चीपुरी
 विहाररसिका परापरमसम्बिदुर्वीरुहे ।
 कटाक्षनिगलैर्दृढं हृदयदुष्टदन्तावल-
 क्षिरं नयतु मामकं त्रिपुरवैरि तिमन्तिनी ॥ ९१ ॥
 त्वमेव सति चण्डिका त्वमसि त्वं यामुण्डिका
 त्वमेव परमात्मिका त्वमसि त्वं गीर्वाण रुद्रिणी ।

त्वमेव किल शाश्वती त्वमसि कामकोटी जया
 त्वमेव विजया त्वयि विजगदस्य किं ब्रूमहे ॥ ८२ ॥
 परे जननि पार्श्वति प्रणतपालिनि प्रातिभा-
 प्रदात्रि परमेश्वरि विजगदाश्रिते गायने ।
 त्वयैव त्रककुटम्बिनि त्रिपदसङ्घिनि त्रयीक्षणे
 त्रिशक्तिमयि वीक्षस्व मयि निवेदि जामात्रि ते ॥ ८३ ॥
 मनीगपुशरील्लयं विदयतो मनीषा जुषां
 स्वयं प्रभवतीखरी विदिन-वैपिकानस्यिनी ।
 अहो शिशिरता नद्या अपूरयितुं कम्पातटे
 चराचरविधासिनी चरति कायि निम्ताजरी ॥ ८४ ॥
 कलावति कलङ्कितोत्कृष्टवैशि बोलावति
 स्मृहावति लहेजरे भुवनमोहने भावति ।
 प्रभावति रमे सदा ललितरूप दीभावति
 त्वरति परे सदा भूतजयावुधारवति ॥ ८५ ॥
 त्वयैव जगद्वदता भुवनमण्डली नूयते
 त्वयैव कुरु शार्ङ्गं वा तद्वरजं वीचते ।
 त्वयैव घातकोपयः नयनपानके ह्वयते
 त्वयैव किल किल या जगते ससतं स्वीयते ॥ ८६ ॥
 चराचरजगन्मयीं सकलहृज्ययीं चिन्मयीं
 गुणत्रयमयीं जगत्त्रयमयीं त्रिधाप्रामयीं ।
 परापरमयीं सदादृशादिशानिशाहमेयीं
 परां सततसन्मयीं मनसि चिन्मयीं शीलये ॥ ८७ ॥

जय जगदम्बिके हरकटुखिनि नेत्ररुचा-
जितगरदम्बजे घनविडम्बिनि केगरुचा ।

परमवलम्बनं कुरु सदा सुररूपरूप-

ममगतमम्बिदोत्रडिमः स्वरताण्डुपन्नः ॥ ६८ ॥

भुवनजननि भुपा भूतचन्द्रे नमस्ते

कलुषगमनिकम्पातीरगिहे नमस्ते ।

निखिलनिगमत्रेद्रे नित्यरूपे नमस्ते

परशिवमयि प्रागच्छेदहस्ते नमस्ते ॥ ६९ ॥

समरविजयकोटीः सायकानन्दधण्टी

मृदुगुणपरिपेटी मुख्यकादम्बवाटी ।

मुनिनुतपरिपाटीमोहिताजानुकीर्ती ॥ ७० ॥

परमशिववधूटी प्रागुक्तां कान्तकोटी ॥ ७० ॥

कण्ठाः शीकाञ्चोपुसगिनिपचीलप्रभूरी

शिरःकम्पा कम्पा वसतिरनुकम्पा जलनिधिः ।

घनश्यामा श्यामा कठिनकुचपीता अनसि मे

मृगाक्षी कामाक्षी हरनटनमःक्षी विहगना ॥ ७१ ॥

इदम्परपदप्रदं प्रकृतिपेगलं पावनं

परापरचिदालतिप्रकटनप्रदीपाप्रितं ।

स्तवं पठत नित्यदा मनसि भावयन्तीःस्विकां

जपैरलमलं मुखैरधिकदेहसंगोप्रणैः ॥ ७२ ॥

॥ इतिस्तुतिशतकं प्रथमं समाप्तम् ॥

सहिषशतकम् ॥

॥ २ ॥

स्वस्त्यस्तु प्रथमं सनस्तजगते तस्तामनस्तापत-
तस्सन्तो ये निवसन्ति सन्तु सुखिनस्ते मां शिवानुग्रहात् ।
धर्मिष्ठे पथि सच्चरन्त्ववनिपा धर्मोपदेशाहता-
स्तेषां ये भुवि मन्त्रिणस्सुमनसस्ते सन्तु दीर्घायुषः ॥ १ ॥
ये जाता विमलेत्र भोसलकुले सूर्येन्दुवंशोपमेराजान-
श्चिरजीविनश्च सुखिनस्तेसन्तु सन्तानिनः ।

एतद्वृक्षपरम्पराक्रमवशात्सभ्यात्समभ्यागता
स्तेसन्तुप्रथमानमानदिभवाराज्ञां कटाक्षोर्मिभिः ॥ २ ॥
धान्यं वाय धनानि वा समधिकी कृत्वा मिथः स्पर्धया
मिथ्यासाहसिनोऽभ्युपेत्यदृषला देशाधिकाराशया ।
लुण्ठित्वा बहुधोपधा वितरणां तत्पूर्तये ये प्रजा
सर्वस्वंप्रसभं हरन्ति च शठास्ते यान्तु कालान्तिकं ॥ ३ ॥

कृष्णं नाम कृषीवलस्य सहजो धर्मो ह्यवत्यन्तरै
श्वोलेषु द्विजसत्तमैरनुचिताप्यंगीकृता सा कृषिः ।
तानैतान्वृषलाश्रयपत्न्यकरुणा ये दुश्चवैर्भाषितै-
र्वै वातान् प्रहरन्ति तत्पूतिकरं भूयात् कृमीण्यांपदं ॥ ४ ॥

राजा रुग्धमतिं गतोपि सचिवास्तं वञ्चयन्तः खला-
देशद्रोहपरास्तदैव वृषलास्तर्वापहारोद्यताः ।

आशां मा कुरु चोलदेशकृषये त्वं सौरेभातः परं
शिष्टं मे त्वलमल्लकं तदपि च भ्रातस्तवाप्यन्ततः ॥ ३ ॥

नानाजिप्रभुचन्द्रभानुहजीन्द्रानन्दरायादयो
विद्वांसः प्रभवोगताश्रुतसुधोसन्दोहजीवातवः ।
विद्यायां विषवृद्धयोहि वृषलास्तुभ्यास्मिन् दानीन्तना
किं कुर्वेऽम्ब कृषिं व्रजामि शरणन्त्वामेव विश्वावर्नी ॥ ४ ॥

विद्याजीवनकुण्ठनेन च कृषावालम्बितायां चिरा-
दापक्वे कणिशे कुतोपि पिशुनाः केदारमावृण्वते ।
हा किं तत्कथयेह वालुमणियं मे पुन्रिहस्ताञ्जलं
हर्कारस्थलसम्प्रतीमुजुमुदारित्यादयो निर्दयाः ॥ ५ ॥

दुर्भिक्षं कृषतो न हीति जगति ख्यातं किल ब्रह्मणा-
मापदमृतया मनौ च कृषिगौरवादिकं सम्मतं ।
भूपेष्वर्थपरेषु हन्त समये क्षुण्णोच दुर्भिक्षतो
वृत्त्यर्थं कृषिमाश्रयेम भुवि नः किम्वाततो हीयते ॥ ६ ॥

अक्षैर्मति ननु श्रुतिश्च त्रिपथं प्रायः प्रविष्टा न किं
सौख्यं वा हलजीविनामनुपमं भ्रातर्न किं पश्यसि ।
किं वक्षे तदपि क्षितीश्वरवहिर्द्वारप्रकोष्ठस्थली
दोर्घावस्थितिरीरवाय कुरुषे हा हन्त हन्तस्पृहां ॥ ७ ॥

तानाश्रुत्यचिरं खलान्मधुमुचावाचा च नुत्वा बहु
श्रान्तोहं विफलश्रमस्तदुपरि द्राम्वैश्यकर्माश्रुतः ।

निष्काशयद्यशतत्रितौर्यमहिषाभिख्यानुपेत्य प्रभून्
सम्यक् तैः परिरक्षितश्च कृतवित् स्तौम्यग्रहर्षेण तान् ॥ १० ॥

यं योरक्षति तस्य सः प्रभुरिति स्पष्टं हिमद्रक्षिणो
राज श्रीमहिषान्विनृत्य सफलं कुर्वेद्य वाग्वैभवम् ।

मत्पीडानिरतान्मदीयहिमाभिज्ञानशून्यान्प्रभून्
यन्निन्दामि निग्रम्य तद्गुणविदस्तुष्यन्तु सन्तो नृपाः ॥ ११ ॥

कच्चित्पञ्चधमं लुलाय विगुणं कर्तुं प्रवक्षं श्रुतं
त्वामालम्ब्य समुत्सहे न खलु तद्वर्ण्यस्य माहात्म्यतः ।

मद्द्रोहप्रवणाधिकारि हतक क्रोधेन तन्निन्दन-
व्याजात्तत्प्रभृतत्प्रभुष्वपि च चाक् दण्डो मया पायते ॥ १२ ॥

हारे भाग्यवतामद्वादरतया लब्ध्वावमानं महत्
मत्कृष्यार्जितसर्वलुण्ठितसुभेदारिषु चामर्षतः ।

व्याजीकृत्य हयद्विषं परिहृत्वायेमी मया निन्दिता-
स्तेक्ष्मास्यन्तु परं निरङ्कुशतया सम्मानयन्तः कवीन् ॥ १३ ॥

अथ त्वैतन्महिषप्रबन्धमिह ये भूपा गुणग्राहिण
स्ते बुद्ध्वा निज दुर्गुणान् कविमुखान्तद्वंग्यमर्यादया ।

अद्रोहेण निजाः प्रजा इव यथाधर्मं प्रजा रक्षितुं
कुर्वन्तु स्व हलक्रमागतनरान्देशाधिकारोचितान् ॥ १४ ॥

रुग्धान्विग्धनिंकान्मामदमघीदिग्धान्विदग्धानहो
जग्धो यग्धिषुदग्धबुद्धिविभवान्क्षिग्धैः खलैरन्वहम् ।

धन्यैरिभमेकमेव भुवने मन्ये किमन्ये नृपैर्यो धान्यैश्च
धनैश्च रक्षति जनान् सर्वोपकारक्षमः ॥ १५ ॥

स्तोतुं त्वां महिषाधिराजसुगुणं मीमं सते धीर्मम
 त्वञ्च स्तुत्यतया प्रबन्ध वचसां योग्याः स किंत्वन्वहम् ।
 वित्तोन्मत्त नरेन्द्रदुर्गुणघटामिथ्यास्तबोपक्रमै-
 र्वाग्भिः पर्युषिताभिरद्य भवतः कुर्वे नृतिं क्षम्यतां ॥ २६ ॥
 शम्बाकारुपिग्रानगितारिषवानपुं बलशब्दालिका
 मृचोशब्दविशेषको द्रवतिलश्यामाकगोधमकान् ।
 त्वं सिद्धार्थकुलित्यगृह्णतुवरीनिष्ठावभाषादिकान्
 तन्तं कालमुपेत्य सैरिभपते निष्पाद्य संरक्षणः ॥ १७ ॥
 आर्य श्रीधरस्युद्दीप्तिमिमं दृष्ट्वा महापण्डितो
 विद्यायै न स्पृहते यद्यपि परं छात्रं विभिम्याहवात् ।
 वानिज्यं धनमूलकं न द्रखितन्यत्पात्रितस्त्वन्महं
 त्वं विद्या च धनं त्वमेव सकलं त्व मे लुलाय प्रती ॥ १८ ॥
 विद्वन्मातुल साहसं शृणु वचोवक्षामि वस्तु हितं
 त्यक्त्वा कामदमन्तसैरिभपतिं निर्द्विजवन्धुं नृणाम् ।
 श्रीरङ्गाभिधपदं प्रति सखे मायाज्वलस्यालयं
 द्रो श्रीनिर्कटे कृतान्तमहिषघ्नैवेयघण्टारवः ॥ १९ ॥
 प्रज्ञापण्य विशेष विक्रयवणिक् जानमृधोश्रीधरः
 ह्यन्तं स्वर्णमभूदताम्बुमखिनोधिकं तस्य षट् दर्शनीम् ।
 ख्यातः कुट्टिकविभुदुर्धनिष्ठहृदारेषु निद्रायते
 तत्सर्वं महिवेगराननुसृतेदौर्भाग्यधाम्नः फलं ॥ २० ॥
 न ब्रूषे परुषं न जल्पसि सुषावादं न गर्वीन्नतिं
 धत्सेप्रत्युत लाङ्गुले नियमितं स्वं क्लेशयित्वा वपुः ।

मर्त्यैर्नामनुपाधिजीवनकृते त्वंकल्पसे काय्येसर
 त्ववंसतिदुर्नृपाननुसरन्हन्तास्मग्रहं वञ्चितः ॥ २१ ॥
 त्वंक्रीतोसि मया पणैः कतिपयैर्भर्तु'कुटुम्बं निजं
 त्वन्तु प्रागधमर्णतामिव भजन् स्वां क्लेशयित्वा तनूम् ।
 नानाधान्यसमुद्भवैर्यदकरोस्त्वन्मां तथा निवृत्तं
 तत्तेश्रीमहिषाद्भुतैरुपकृतेः क्रीतोस्मि मूल्यं विना ॥ २२ ॥
 पैशून्यं न हि कर्णंगामि भवतोनाञ्चस्ययेवञ्चनां
 एकाकारतएवतिष्ठसि सखे सर्वास्ववस्थासु च ।
 भूपालैरलमव्यवस्थहृदयैर्दिष्टाद्य लब्धोसि न-
 श्रीमन्कासरसार्वभौमभवता नाथेन मोदामहे ॥ २३ ॥
 त्वंवद्वोसि मङ्गलैर्दृढमहोवद्वोस्मि च त्वद्गुणै-
 स्त्वंमांरक्षसि सैरिभोत्तमसखेरक्षामि च त्वामहम् ।
 इत्यन्योन्यकृतोपकारमुदितावावामिहद्वावपि
 स्थास्यामश्शरदांशतं द्रुतममौ नश्यन्तु नश्शत्रवः ॥ २४ ॥
 मत्तावित्तमदैर्दुराग्रहभृताश्चण्डालरण्डासुता
 येमौडर्धनिकानि कामपरुषाश्चाहारकौलेयकाः ।
 तेषां वक्रविलोकनात्तव वरं स्थूलाण्डकोशे क्षणं
 येन श्रीमहिषेन्द्रलभ्यतइह प्रायेण मिष्टाशनं ॥ २५ ॥
 देहं स्वं परिदण्डा यद्धि भवता धान्यं धनं वार्जितं
 तत्सर्वं प्रसभं हरन्ति हि शुभे दाराः स्वकीयं यथा ।
 हेतुस्तत्र किलायमेव महिषज्ञातो मया शूयतां
 पुत्राएवपितुर्हरन्ति हि धनं प्रेम्णा बलाद्वाखिलम् ॥ २६ ॥

जुहावां यदि यासि कासरपते तर्हिदिमाकर्ण्यतां
अस्माभिर्हि तृणीकृतान् भुवि सुभेदारान् सुखं भक्षय ।

निस्सारानपराधलेशरहितानेतान् पलालोत्करा-
न्नित्यं भक्षयता त्वया क इव हा लोकोपकारो भवेत् ॥२७॥

दृष्ट्यादानजलावगाहनतनूंसंघर्षणादिक्रमैः
कामं सैरिभरा जराजभवतः सेवामकार्षं चिरम् ।

एतावत्त्वहमर्थं ये पितृपतिं देवं त्वदारोहिणं
क्षिप्रं प्रापय सन्निधिं ननु सुभेदारस्य मद्रोहिणः ॥२८॥

कायक्लेशमहर्निशं विदधता द्राघीयसान्निहमा
केदारे भवतान्तराय बहले निष्पादितं यत् फलम् ।

त्वद्भागेन समं समस्तमपि तद्ये नैव नीतं बलात्
तं क्षिप्रं यमसन्निधिं नय तुलायाधीश तुभ्यं नमः ॥२९॥

तिष्ठन्तु क्षितिपा पुविस्मरभरप्राग्भावदूरीभवत्
कृत्याकृत्यविवेकमृदुमनसो नैवाश्रये तानहम् ।

एहि त्वं सरसीतटं तव पुनर्मूर्वाभिषेकं जलै-
रक्ष्मत्संवसधावनायकरवै राजेव संरक्ष नः ॥३०॥

भूपो भूप इतीव किं न्वनुगता जातिर्विद्वत्पुत्रवत्
भूमावस्ति द एव रक्षति जनान् राजा स एव स्वयम् ।

किं भूमीपतयः शशारज इमे क्रूराः किराता इव
प्रायस्सर्वजनीन कासरपते राजा त्वमेवासिनः ॥३१॥

अथ श्लेषः ।

सानन्दं महिषीशतं रमयसे मूर्धाभिषिक्तोन्वहं
त्वं बालव्यजनावधूतिमसक्तत्प्राप्नोषिशृङ्गान्वितः ।

किञ्च स्वां प्रकृतिं न मुञ्चसि तृणप्रायं जगतपश्यसि
स्वस्ति श्रीमहिषेन्द्र तेऽस्तु नियतं राजा त्वमेवासिनः ॥३२॥

धातुग्रासन्तले विमुञ्चसि मुहुर्विण्मूत्रमस्तवपं
धत्से नाप्यपलालमास्यमनिशं स्नेहेन सम्बर्धये ।

शङ्खव्यापि पयः पिवस्यनुदिनं तस्माददन्तं मुखे
वत्स श्रीमहिषेन्द्र बालकानिव त्वां वीक्ष्य नन्दाम्यहम् ॥३३॥

क्षान्तं क्षान्तमथापि निर्दयसमीकाष्टैः करौघैरपि
घ्नन्त्यङ्गेषु जनास्तदेतदखिलं दुःखं क्षमामूलकम् ।

इत्यालोच्य रुचेव सैरिभपते सौराञ्चलेन क्षमा-
मुन्मूल्य प्रसभं करोषि कण्ठगस्तां नीरसस्योचिताम् ॥३४॥
ब्रूषे त्वं विविधान् खरान् बहुविधान् काण्डांश्च धत्से मुखे
प्रातश्चाध्ययनं पदक्रमविधिं किञ्चीच्चरन् गच्छसि ।

अङ्गेषु श्रममादधासि बहुधा बहुधा वृत्तिं करोष्यन्वहं
भासि त्वं महिषाधिराज निश्चतं वेदावधानीव नः ॥३५॥

मुद्राधारणदग्धचर्मकतया दृश्यैः क्लिष्टैरङ्कितो
मध्याह्नात्परमेन मज्जसि जले सानन्दतीर्थादरः ।

शान्ताङ्गाररुचिं बिभर्षि च तनो तिष्ठन्मते दण्डिनो
गुण्डाचार्यमिवाधुनानुक्रुषे श्रीमन्महासैरिभ ॥३६॥

धत्से शृङ्गायुगं प्रतप्तमभितो गात्रे प्रतप्ताङ्गनं
शौरामानुजमण्डलस्य सदृशं चिह्नं च धत्से मुखे ।

गोष्ठीभूय निजप्रवच्यममये क्रन्दस्य मन्दारव
तन्ननं महिषाधिगज भवसि श्रै वैष्णवाग्रे सरः ॥३७॥

त्वां वाचयमतां दधासि सहसे श्रीतातपौ निचलः
किञ्चिन्नैव च याचसे भुवि यथा जातात्मना तिष्ठसि ।

प्राणाकर्षणताय मे न नियमे नारुढ एवासि च
प्रायः कासर हे सदाशिव महायोगीव सदृश्यसे ॥३८॥

शृङ्गाग्रेण मुहुर्मुहुर्निजतनुं वाण्डूयसे मौनवान्
प्राग्बभूवपहितां प्रविश्य विगुलां शालां महिष्या समम् ।

अन्तस्तिष्ठसि धूलिधूसरतनुः कृष्णाजिनाच्छादितः
तन्मे भासि लुलाय दीक्षित इव त्वं वाजिमिधकृतौ ॥३९॥

ग्राह्यासि अवणादिभिः परिचयान्तत्वाममर्गे कृते
सद्यज्ञानमयोसि किञ्च ब्रह्मदारणान्तरे दृश्यसे ।

प्रत्यक्षीक्रियसे च योगिभिरखण्डाकारवृथा स्वयं
तन्मात्पुच्छमयं लुलाय परमं ब्रह्मत्यमिवासिनः ॥४०॥

गोत्रोद्भेदनकौशलं पृथयसे हन्यागलालिङ्गनं
प्रत्यूषे कुरुषे सकुक्कुटरवे बह्वप्सरस्वादृतः ।

स्वस्थाने मुदितस्वरूपगतया युक्तश्रिया मद्गृहे
गोष्ठे तिष्ठ लुलायराजमहतीं देवेन्द्रलक्ष्मीं वहन् ॥४१॥

नित्यं धीरमनांसि कर्षसि सदा रत्यां समुत्साहवान्
रुग्धानामुपमासि मासि तपसि ज्याकर्षणेनोज्झितः ।

सामर्थ्यं विषमेषु कर्मसु भजन्नग्रे वसन्तं स्पृशन्
 सत्यं श्रीमहिषेन्द्र मन्मथ इव प्रयत्नमालक्ष्यसे ॥४२॥
 मूर्त्तिं हन्त विभर्षिं नीलमसृणां नित्याभिषिक्तां नरै-
 र्ग्राह्यः पञ्चषचक्रतः कलयसि त्वं बन्धमोक्षानपि ।
 सुचेत्त्रे श्रियमादधासि महता ज्ञानेन पूज्योऽसि तत्
 सालग्राम इवावभासि निवृतं श्रीकासराधीश्वर ॥४३॥
 गम्भीरस्तिमितो न कम्पमयसे गह्व्रास्य पानेन च
 प्रायः किञ्च सदाशनक्रमकरो नित्यं न दोनोमि च ।
 संपूर्णः पृथुरोमभिश्च भजसे वृद्धिं क्षयं चाश्रुषे
 तत्त्वं कासरमण्डलेश्वर जलप्रायस्समुद्रोसिनः ॥४४॥
 अर्कं भक्षयितुं प्रधावसि नवं हृत्य जनानन्दनो
 निःशङ्कं कुरुषे समुद्रतरणं प्रत्यक्षमाधावसि ।
 वीर्याधिक्यवशादुपर्यपरि चोत्साहं च कामं भजन्
 मन्ये श्रीमहिषाधिराज भुवनेष्वन्योहनूमान् भवान् ॥४५॥
 लोके ख्यातसहस्रदोषमखिलद्वीपेषु सञ्चारिणं
 क्रौडन्तं किल नर्मदास्युनि मुदा कीर्त्या समालिङ्गितम् ।
 सम्यग्भूषितमादरात्स दसि सम्मर्देष्वपास्तवसं
 प्रायस्सैरिभमन्वते भुविजनास्त्वां कार्तवीर्यार्जुनम् ॥ ४६ ॥
 उल्लेखान्विविधान्करोषि च पदन्यासस्तवान्यादृशः
 पद्यालोकनदन्तदृष्टिरसि च प्रायः प्रवन्द्ये स्थितः ।
 कोशाधारतया स्थितश्चरसिकप्राये स्थले सादरः
 तेन श्रीमहिषाधिराज सुकविं त्वामेव मन्यामहे ॥ ४७ ॥

तर्णेनैकविधैर्युतोसि चरसाधारोसि वन्धोज्वलो
 वृत्तात्मा ध्वनिगर्भितश्च बहुभिः पादैरुपेतोसि च ।
 तत्सत्यं महिषेन्द्रसत्कविकृतश्चाध्यप्रबन्धायसे
 त्वामालोच्य पुनः पुनर्नवरसालङ्कारमौहामहे ॥ ४८ ॥
 त्वं सद्यस्तनपीडनेन रचयन् शृङ्गारलीलाक्षता-
 न्यापीतैरधरामृतैश्च सरसस्सुस्मीलिताक्षस्र खैः ।
 आकृष्टः प्रसभं सरोमलनया तापाच्चिरेणातनोः
 पद्मिन्या रसिकाग्रणीरिव ललायार्धाग्रसंक्रीडसे ॥ ४९ ॥
 आशां पुच्यसि यो निपानसलिले येनाभिमूलान्वितः
 प्रीत्या नित्यमपारलौकिकविधावङ्गीकृतः कौरपि ।
 स्वच्छन्दं चरतीह यः किल परत्वेखलाग्रेसरः
 तत्त्वां हन्त विटायगण्यमघुना मन्ये महासैरिभ ॥ ५० ॥
 प्रीतिमृदङ्गतः कलयसे तालप्रमाणन्तनौ
 चातुर्यं बहुलास्य कर्मसु नृणां सन्दर्शयन्व्यञ्जकं ।
 कुर्वन् स्वीयपरिश्रमाद्बहुविधादर्थासभारञ्जनं
 सत्यं सैरिभमण्डलेन्द्र भरताचार्यत्वमालम्बसे ॥ ५१ ॥
 त्वं श्रुत्युद्धरणं करोषि भृशमुन्मज्जन्निमज्जन्बुधः
 पारावारपयोन्तरालविह्वतिप्राप्तप्रमोदीत्सवः ।
 संप्राप्नोषि ततो विधिं बहुमुखं प्रीत्यागमेष्वदरा-
 त्तन्नूनं महिष चितीश्वर भवान्मत्सराववारो हरिः ॥ ५२ ॥
 वज्रादप्यतिनिष्ठुरं तव पुनः पृष्ठं धराधिष्ठितं
 निष्प्रसास्तु पयोनिधेरपि पयःप्रक्षोभद्रचाद्रमे ।

स्त्रीयत्वेन च कच्छपालिषु सदा प्रीतिन्दधास्याग्रवे
 तन्नस्त्वं महिषेन्द्र सत्यमधुना कूर्मावतारोहरिः
 उत्साहेन पुरा वराहवपुषा शृङ्गेण गामुद्धर-
 स्युहामात्मगुणस्थितस्त्ववदनं व्यावृत्तचालोकसे ।
 सौक भुवनानि पातु मयसे वक्रमहाविस्तृते
 तत्त्वां श्वेतवराहमूर्त्तिमधुना जाने महासैरिभ ॥ ५४ ॥
 क्षेत्रज्ञस्य हिरण्यवर्धनकृतः प्रह्लादमापुष्पातः
 प्राप्तस्योपनिषद्वरं पृथुतरङ्गाज्जाह्ननिर्वृतः ।
 लोकानां स्थितये श्रुतस्य च निजाङ्गेदारलक्ष्मीं परां
 कोभेदस्तवकासरेण्वर विभो श्रीमन्नृत्तिहस्य च ॥ ५५ ॥
 कोपीनाङ्गतया प्रितोमि चरसि त्वं दण्डहस्ताम्बितः
 शोभाहं बलिना समङ्गलवसि रयर्शं प्रतिस्पर्धिना ।
 यादन्नस्य रसातले स्ववपुषा त्वं गुष्करं गाहसे
 तेन त्वां महिषत्रिपिब्रजकृतं नारायणं मन्मते ॥ ५६ ॥
 निर्धूजोपि लल्लुतनुं गुरुमदे स्त्रीयां महारेणुकां
 गूढं गूढमशेषमर्जुं दण्डुलं चामूलमुन्मूलयन् ।
 कीलालैर्भरितेषु विस्तृतनरन्वामज्ज सत्पुष्टधो-
 र्वत्से भार्गवरामसाय्यमधुना जाने महासैरिभ ॥ ५७ ॥
 मञ्जुषाञ्चितरौद्रवन्वसुदृढज्याकर्षेऽख्यातिमान्
 सीतायां प्रणमङ्करोषि न जनस्थाने च धत्से भयम् ।
 बाहिन्यां कुरुषे तथा शरमिच्छेदं दधेष्टं चरन्
 रामस्त्वं निजलक्ष्मणान्विततथा श्रीमन् ललाटप्रभो ॥ ५८ ॥

कृष्णस्ते सहस्रं हनं बहन्नि च स्वस्थे प्रलम्बाकृतिं
 त्वं धूनीवि हलाश्वनेन धरणीमुन्मूलयस्याग्रहान् ।
 श्रौमन्कासरसादरोमि महिरां पातुत्र सङ्कर्षणः
 साक्षात्त्वं बलराम एव हि बहन् नीलांशुकस्वं वपुः ॥ ५८ ॥
 सप्राप्तस्तुहजं बलं भुवि महान् जातोसि कृष्णप्रात्मना
 कंसानन्दमहो जनेन सरसां गृह्णासि गोपान्वितः ।
 नैकाभिर्महिषीभिरन्वहकपि क्रौडां निधत्से मृदा
 तस्माज्जायदुनाथ एव महिषाधोगाथ मंलघ्यसे ॥ ५९ ॥
 निर्धूय श्रुतिमत्प्रमाणमिदमित्यन्तं जडानां भव-
 न्निटं कर्तुं विनिर्दिष्टं विरचयत् कुर्वन्महामहुरन् ।
 मरुतैर्प्रतिदुपक्रो भुवि यथा जातात्मना वर्तसे
 तेन त्वां गणयाति काशरपते वीज्रावतारं हरिम् ॥ ६० ॥
 मुक्षेयं पारवातहस्तनभितस्माप्त्रायमाणो रजो
 भूत्वा हस्त युगान्त एव हि हस्तजोगं विलोक्य स्वयम् ।
 आधातुं सकलां मर्ही कृतशृंगारश्चे स्थितश्चतुर्ले
 मग्ये त्वां महिषाधिराज निदत्तं कल्पावतारं हरिं ॥ ६१ ॥
 कन्दर्पं न भयस्यतीन्द्रिय तनुः विद्यासि पञ्चाभनो-
 ऽद्याकण्डव विप्रं गिवन्नतितरात्यक्ते सदामद्रलम् ।
 प्रीत्या सानुचरोचलो परिष्करन् दित्य लक्षोपि च
 प्रायस्त्रैरिभ मण्डलेभ्यः विरुपाक्षस्त्वलेवात्मिनः ॥ ६२ ॥
 प्रस्थप्रस्रवणाविनासि विपुलेः पादैः कपितोसि च
 प्रक्षुब्धश्च विभर्षि शृङ्गमधिकं गाढापलेनान्वितम् ।

दुष्प्रापो बहुधा वनैरसि महासत्वप्रकर्षोद्धतै-
 नूनं काश्यप कासरेन्द्र चरसि त्वं सर्वतः पर्वतः ॥ ६४ ॥
 भीष्मस्तं हि दृशा नलीसि च नृगस्त्वं क्रस्वरोमाप्यसि
 भ्रातस्त्वं भरतः पृथुश्च तरसा नूनं मरुत्तोधिकः ।
 इत्थं पुण्यपुराणभूपतिमपेत्वय्यद्भुतजायति
 श्रीमन्सैरिभराजराजहृतकान्नालोकयामः खलान् ॥ ६५ ॥
 कर्णनिर्णुदसि त्रिगर्तपतिनोधूनीषि तज्जीवनं
 द्रोणंसन्ततमुच्चरस्यपि गृहे नित्यं सुभद्रान्वितः ।
 हन्तुं सैन्धवमीश्वरेण विहितं सामर्थ्यमासेदिवान्
 धीरश्रीमहिष्ठाधिराज भवने मन्येत्वमेवार्जुनः ॥ ६६ ॥
 वेगादर्जुनमेव धावसि दृढं त्वं कालवृष्टम्बरन्
 भीमं मुञ्चसि किञ्च भूरि निनदन्धत्सेऽङ्गलक्ष्मीं स्थिराम् ।
 बाहिन्यां प्रसभं प्रविश्य कुरुषे क्षीमं प्रतापान्वित-
 स्तस्मात्कर्ण इवाङ्गसैरिभपते किं कामानवस्यर्थिनाम् ॥ ६७ ॥
 लोके त्वं हि स धर्मराडसि महान् भीमोस्य पार्थोपि न
 द्रोणीभूतमुखोसि कासरपते किं चासिना सत्यभूः ।
 उद्धोषेण च कर्णशल्यमयसे भूरिश्रको भीष्मतां
 त्वत्सन्दर्शनतोद्य भारतकथा प्रत्यक्षमालक्ष्यते ॥ ६८ ॥
 ज्यामाकर्षसि सङ्गतात्तिमहतीं मध्ये शराणां चरन्
 धन्वाकर्षणविश्रुतः प्रकटयन् दोषं स्वकैः कर्मभिः ।
 आलोक्यापि न भीतिमञ्चसि परान् प्राप्तोञ्छूयो विगृहे
 वीराग्रेसर कासरेखर ननु द्रोणस्त्वमेवासिनः ॥ ६९ ॥

सुग्रीवोसि महागर्जोसि वपुषा नीलः प्रमाथौ तया
 धूम्रश्वासि महानुभावमहिष त्वं दुर्मुखः केसरी ।
 इत्थं ते सततं महाकपिशताकारस्य साहाय्यतः
 सौ तां प्राप्य विलङ्घ्य दुःखजलधिं नन्दामि रामः स्वयम् ॥ ७० ॥
 त्वं वाली रमसे रुमामुपगतः प्रौढाङ्गदेहान्वित-
 स्तारामैत्रमिह स्पृष्ट वितनुषे नादैर्जयन् दुन्दुभिम् ।
 इत्थं सत्यपि कासरेण्णरजनस्याश्चर्यदाश्चर्यया
 मातङ्गान्तिक एव निर्भयमहो सञ्चारशौलोसि किं ॥ ७१ ॥
 उच्चैरावणसोदरोसि च महापार्श्वीतिकायोसि चा-
 क्षयाकारमहोदरोसि नितरां त्वं मेघनादोप्यसि ।
 धूम्राक्षोसि च दूषणोसि चरिते स्वं कुम्भकर्णोप्यतः
 सङ्ग्रामस्त्वदुपाश्रयेण भजनेलङ्कारमाधारतां ॥ ७२ ॥
 सीतायां प्रसितो दृढं कृतयुगव्यापारघोरक्रमो-
 दर्पोज्ज्वलितहेहयाधिपहतिश्रान्तो लुलाय प्रभो ।
 प्रख्यातोप्यनरण्य एव विषयेषु त्वकृष्टधन्वा जवान्
 मायावी सहि रावणः पुनरिह प्राप्तोसि किं मद्गुहे ॥ ७३ ॥
 ताम्रश्मश्रुमुखोसि नैव सहसे क्रोडाहतिं मानवैः
 कामं बाहुवैरमाकलयसे रोषेण नैसर्गिकम् ।
 सम्प्रीतिं तरसादने वितनुषे त्वामद्य पानोत्सुकं
 चन्दाखानमवैमि यत्तव खुरानाश्चर्यमालोकये ॥ ७४ ॥
 द्वन्द्वे प्रीतियुतः क्वचित् बहुव्रीहिप्रकर्षः क्वचित्
 पश्चात्तत्पुरुषान्वितः कृतसमाहारः क्वचिच्च क्वचित् ।

शब्देषु द्विगुणादरं कलयसि शोकासराधोश्वर
 प्रायश्चादिकचक्रवर्त्तिनमिह त्वामेव मन्यामहे ॥ ७५ ॥
 त्वं शक्तिं दधासि च पदेष्वङ्गा जहन्नक्षणा
 स्वातन्त्र्यं पृथग्यशब्दविषयेष्वसक्तसुर्व्यां भजन् ।
 भूयोदर्शनमेषि लिङ्गकरप्रामाण्यसम्भावितः ।
 कल्याणं प्रसितं ततोदयमहिष त्वां तर्कये तार्किकम् ॥ ७६ ॥
 सूत्राणि प्रसभं महाप्रतिभयोत्साहेन यः खण्डयन्
 धाव्यावाङ्मुख एव चाधिकरणप्रौढिं परं दर्शयन् ।
 सङ्कर्षे सति त्राडवैविजयिता सिद्धान्ततोगाहसे
 तेन त्वं महिषावतंस न कथं मोमं सक्ताग्रेसरः ॥ ७७ ॥
 मालिन्यास्पदमुच्चकैस्तत्र वपुगोवापुनस्तम्भरा
 नित्यं जाङ्गलभूमिषु त्वमयसे शार्दूलविक्रीडितम् ।
 काठिन्यं वपुषा बिभर्षि नितरां किञ्चेद्भवज्राधिकं
 वृत्तात्मा भजसि प्रवन्धपदवीं बाहद्विषत्स्मापते ॥ ७८ ॥
 शृङ्गारं रुचिरन्दधास्यनुपदं वीरेण सञ्चार्यसे
 कृथा भूरि दशान्वितः प्रतिभयं हास्यं वहस्यद्भुतम् ।
 उद्धोषं विकृतं करोषि बहुधा रौद्रं मुहुर्वीक्षसे
 सायन्दामनिशान्तभाक् नवरसस्तत्त्वसन्नाय प्रभो ॥ ७९ ॥
 जिष्णुस्त्वं हि क्षयानुभावमयसे शोकासरत्स्मापते
 नित्यं किञ्च सदन्तकोसि वपुषि गाम्येस्ति ते निऋतः ।
 पाशौ चासि सदाशुगत्वमयसे सर्वत्र कथादिषु
 प्रायोवैश्रवणोच्छ्रयं प्रकटयन् किञ्च त्वमुग्राकृतिः ॥ ८० ॥

क्षितायश्चसि पञ्च लाङ्गलविधौ लब्धाद्र्कणाजिनो
 गोदानेषु सहस्रशः प्रतिदिनं पात्रीभवस्यात्मना ।
 त्वं ब्रह्माण्डकटाहमश्चसि समुद्घोषेण लब्धा त्वया
 कापि स्वर्णतुलापि कासर ततो दीर्घायुरिच्छामि ते ॥ ८१ ॥
 पर्णानां पयसाञ्च नित्यमशनैः कालं क्षिपन्वर्तसे
 निष्कम्पस्तपसि स्थितोसि निमृतं त्वं पर्णशालान्तरे ।
 शेषे स्थण्डिल एव चानु दिवसन्दित्रिर्निमज्जस्यपि
 प्रार्थ्यं तन्तवकासरेन्द्र यदृषेऽश्र्यां समालम्ब्य से ॥ ८२ ॥
 शीतं वारि वियोग एव हि पिवस्याकण्ठमत्यादरात्
 सन्तापेप्यतनु प्रमोदभरितो न ग्रास्यधर्मान्वितः ।
 यच्चित्रं सुखसन्निपातरहितः पुष्णामि पुष्टिन्तनो
 तन्मे ब्रूहि किमौषधं महिष रे श्लाघ्य त्वया भक्षितम् ॥ ८३ ॥
 स्वीयोक्त इतलाधिरुढमधिकासक्तं वहन्नात्मजं
 बालञ्च प्रमदान्वतस्सुखमहो निद्रासि निश्चिन्तधीः ।
 दुर्भूपास्यमपास्यनैकविकृतिप्रारब्धलब्धेन च
 प्रीतस्तिष्ठसि कासरोत्तरभवद्गार्हस्थमेवाद्भुतम् ॥ ८४ ॥
 नित्यं दुर्धरदुर्मुखादिसहितशृङ्गाग्रकृष्टाचलः
 प्रायस्त्वं महिषस्याएव धरणीं हन्तावतीर्णः पुनः ।
 किन्तु प्राप्तयुगानुभूय चरितस्सर्वोपकारी भवान्
 आतः कासरवर्यनिर्जरगणाः कुर्वन्तु ते मङ्गलम् ॥ ८५ ॥
 पोत्वा वारिसरोवरेषु विपिने स्वैरञ्चरित्वा दृष्टान्
 याकात्यादपि वा पराङ्गविगमात्कृष्टा महीं सर्वतः ।

श्रे रचन्त्यनुपायमेव भुवनं सन्त्यज्य तान् सैरिभान्
धिक्धिक् धनिगर्दभान् गयते सेवार्थमञ्जोजनः ॥ ८६ ॥

त्वामादौ गणयन्ति मूढगणनप्रस्तावनायाञ्जनाः

ते मूढा महिमाविदस्तवनतां हृष्यामि ते वाच्यताम् ।

सस्योत्पत्तिनिदानमस्यथ हविर्मूलं सुराणामसि

ब्रूमः किं बहु कासरेन्द्र जगतामाधारताङ्गाहमे ॥ ८७ ॥

अष्टास्वभ्रमुवल्लभवादिषु भवानेकस्त्वमत्रागतः

किं वा जङ्गमताङ्गतः कुलगिरिष्वेकस्त्वमथुन्नतः ।

आहोस्विन्नहिषासुरस्त्वमधुना हन्तावतीर्णः पुनः

ब्रूहि श्रीमहिषेन्द्र विस्मयभरस्मेयं मदीयं मनः ॥ ८८ ॥

उहामद्विरदद्वयद्वयसता मुच्चैर्वलं निस्तुलं

दुर्भेदाद्भुतमालभूमिदलजेष्वग्रे सरस्वत् सदा ।

तत्सर्वं महिषावतंस कृषिभिस्संसारपीषार्थिनो

मन्ये हन्त पचेलिमामिह पुनर्मद्भागधेयोन्नतिम् ॥ ८९ ॥

मूर्ता किं तमसाङ्गटा किमथवा नीलाचलो जङ्गमो

जीमूतः किमु सञ्चरिणुरवनौ यद्विश्वतुर्भिर्युतः ।

इत्येवं किल तर्कयन्ति मष्टणत्वङ् मांसलश्यामल

येषां सैरिभमण्डलेश्वर दृशोः पन्थानमारोहसि ॥ ९० ॥

भ्रातस्त्वञ्चर मा कदाचन बहिर्वाहारिचूडामणे

त्वामालोक्य समुन्नता कृतिधरं सञ्चारिणं शृङ्खिणम् ।

कोप्येष चितिभृद्भित्तौ पुनरभाविष्याग्रहो द्रुमधी

जम्भारिस्तवडम्भनाशन कृबे दम्भोलिमुत्तम्येत् ॥ ९१ ॥

तस्मै नृहयगाय तेऽतिमहते कच्याणमाशास्महे
 श्रीमन् सैरिभ सूमहेन्द्रशिखरोज्जीटाचलाय चणात् ।
 तत्तादृक् शतकाटिकोटिषु परित्यक्तादरा भूयसा
 यस्मै सन्ततमुच्चकैः स्पृहयते देवापि संक्रन्दतः ॥ ८२ ॥
 न स्वप्नेपि दरिद्रता प्रसजति त्वामाश्रितानां नृणां
 कोशा धान्यचयैः पतन्ति बहवः कोशेषु च ब्रूहयः ।
 इत्थं सर्वजनावनप्रतिभुवे दोनावलीबन्धवे
 भूयस्यो महिषाधिराज भवते भूयासुरद्याशिषः ॥ ८३ ॥
 कर्षेद्दुर्षमहर्निशं वसुमतीं क्षिप्नामि किं कासर
 त्वं सभ्यैरधुनातनैर्नृपमभं साकं सुखेनावस ।
 न ज्ञानं न च मेमिह काशलमिति व्यर्था मतिं माकृत्या
 स्वत्तोमूढतमा इमे भवन्ति हि त्वं तेषु वाचस्पतिः ॥ ८४ ॥
 निष्पृहविवर्धमानसुमहादुस्त्राभवोत्साहव
 ह्भूपां ल कृपालवच्युतरुशल्याकर्णनोदोर्णयोः ।
 निर्व्याजं ममकर्णयोस्त्वमसृतं हुङ्कारवच्छब्दना
 दिष्णाष्टमस्मृतिं सिञ्चसीव महिष क्षेत्रेषुकथ्यन्मखः ॥ ८५ ॥
 दुर्वाणौकसमुद्यदुद्भटभट भटश्रेणीकरव्यापृत
 द्राघीयस्फुटधूमवर्तिविगलदधूमान्वकारावृते ।
 तन्निष्टोवनपूतिगन्धभरिते भूपालवाह्याङ्घ्रि
 वासकेशहरावकासरपते मन्त्राय तुभ्यं नमः ॥ ८६ ॥
 मूढा गाढधनोष्णभीशवदना क्षापालपाशाद्वर्णे-
 खाशापाशविक्रयमाणहृदया व्यर्था स्थितिल्लवते ।

अस्मद्भूपतिमाश्रयन्तु विबुधाः कामप्रदं सैरिभं यो
स्मानक्षति रक्षति क्षितिफलैस्तान्यस्ममयेरपि ॥ ६७ ॥

उन्मत्ताद्रविणाधिकत्व वशतस्त शङ्कता दुर्गुणै
स्सञ्जाता हवलेयतो विरचितान्यायाविभूत्याहताः ।

केचिच्छृङ्खलभृतश्च सम्प्रति सुभेदारादयः कासर
ज्येष्ठाः किं भवतो वदन्मथवा सत्यं कनिष्ठा इमे ॥ ६८ ॥

केदारे महिषीमनोज गृहमाघ्रायोन्नमय्याननं
दन्तान् किञ्चिदभिप्रदर्श्य विकृतं कूजन् खुरैः क्ष्मां खनन् ।

प्रत्ययायत सूरणाङ्कुरनिभन्तर्त्तुश्चिदुर्जृम्भयन्
महिषेन्द्र निर्विशसि दुःक्ष्मापालवत् स्वश्रिया ॥ ६९ ॥

राजा धर्मपरः परस्परधृतस्नेहाश्चतन्मन्त्रिणो
राजन्वत्यवनीवतीपक जनास्त्वाढ्या भवन्तु क्रतौ ।

पुष्टाङ्गाः पशवश्चरन्तु भजतां दुर्भिन्नवार्तालयं
वाञ्छानाथकवेः कृतिश्च कुरुतां निर्मलसराणां मुदम् ॥ ७० ॥

इति वाञ्छानाथकवीश्वरकृतं महिषशतकं सम्पूर्णम् ।

—०—

राज्ञा तप्तोदकपक्वधान्यं दृष्ट्वा किं हृदयस्फोट-

ङ्गताव्रोहयः—इति पृष्टे अनेनैव कविना

पद्यामिदं भणित मिथ्याहुः । यथा—

उद्वृत्तिः कमलये निवसतिः केदारभूमौ चिरं
किंचापापतया विशुध्य यपसि प्लुष्टं करैर्भास्वतः ।

कुभीपाककृते दशापरिणतो तत्सर्वमासीदति
क्लेशेनैव महत्तरेण हृदयस्फोटकृतावरोहयः ।

अनेनैव कविना स्वविरचितं पद्यं स्तुवता केनचित्
रसिकेन दुर्भाषापूर्वकं श्लाघिते तदा पद्यमिदं भणित-
मित्याहुः । यथा—

अन्धौभूय गुणागुणेषु तरवावातावधूता इव ।

श्लाघन्ते यदि साहिती रसवतीमन्नास्ततः किं फलं ॥

जानन्वाङ्गचमत्कृतीः पदगतीरर्थौचितीसाहितीः ।

रन्तश्शर्म यदश्रुते कविवरस्या जीवनाडो कवेः ॥ इति ।

॥ समाप्तो महिषप्रबन्धः ।

श्रीपादारविन्दशतकम् ॥

—०—

महिम्नः पन्थानं मदनपरिपन्थिप्रणयिनि
 प्रभुर्निर्णेतुं ते भवति यतमानोपि कतमः ।
 तथापि श्रीकाञ्ची विहति रसिकोपि मनसो
 विपाकस्त्वत्पादन्तुतिविधिषु जल्पाकयति ॥१॥
 गलग्राही पौन्दरपुरवनीपल्लवरुचां
 धृतप्राथम्यानामरुणमहसामादिमगुरुः ।
 समिन्धे बन्धुकस्तवकसहयोडा दिशि दिशि
 प्रसर्पन् कामाख्याश्चरणकिरणानामरुणिमा ॥ २ ॥
 मरालीनां यानाभ्यसनकलना मूलगुरवे
 दरिद्राणां त्राणव्यतिकरसुरोद्यानतरवे ।
 तमस्काण्डप्रौढिप्रकटनतिरस्कारजनयं
 कामाख्याश्चरणनलिनाय स्पृहयते ॥३॥
 वहन्ती सैन्द्रीसरणिमवनम्रामरपुरी
 पुरन्ध्रीसीमन्ते कविकमलबालार्कसुषमा ।
 त्रयी सीमन्तिन्यास्तनतटनिचोलाकृणापटी
 विभान्ती कामाख्याः पदनलिनकान्तिर्विजयते ॥४॥
 प्रणम्रीभूतस्य प्रणयकलहवस्तमनस-
 स्मरारातेशूडाव्रततिगृहमेधो हिमकरः ।
 ययोस्मान्धरां कान्तिं वहति सुषमाभिश्चरणयो
 स्तयोर्मै कामाख्याहृदयमपतद्द्रं विहरताम् ॥५॥

ययोः पीठायन्ते विबुधमकुटीनां पटलिका
 ययोस्सौधायन्ते स्वयमुदयभाजः फणितयः ।
 ययोर्दासायन्ते सरसिजभवाद्याश्चरणयोः
 तयोर्मै कामाद्या दिनमनु वरीवर्तु हृदयम् ॥६॥
 नयन्ती सङ्कोचं सरसिजरुचां दिक्करिसरे
 सृजन्ती लौहित्यं नखाकिरणचन्द्रार्धखचिता ।
 कवीन्द्राणां हृत्कैरवविकसनोद्योगजननी
 स्फुरन्ती कामाक्ष्याश्चरणरुचिसन्ध्या विजयते ॥७॥
 विरावैर्माञ्छीरैः किमपि कथयन्तीव मधुरं
 पुरस्तादानम्बे पुरविजयिनि स्मेरवदने ।
 वयस्येव प्रौढा शिथिलयति या प्रेमकलह-
 प्ररोहं कामाक्ष्याश्चरणयुगली सा विजयते ॥८॥
 सुपर्वस्त्रीलोलालकापरिचितं षट्पदचितैः
 स्फुरन्नाच्चारणं तरुणतरणिज्योतिररुणैः ।
 भृतं कान्त्यम्भोभिर्विष्टमरमरन्दैस्सरसिजैः
 विधत्ते कामाक्ष्याश्चरणयुगलं बन्धुपदवीम् ॥९॥
 रजस्संसर्गेऽपि स्थितमरजसामेव हृदये
 परं रक्तत्वेन स्थितमपि विरक्तैकशरणाम् ।
 अलक्ष्यं मन्दानां वहदपि सदा मन्दगतितां
 विधत्ते कामाक्ष्याश्चरणयुगमाश्चर्यलहरीम् ॥१०॥
 जटाला मञ्छीरस्फुरदकणरक्तांशुनिकरैः
 निषीदन्ती मध्येनखरुचिकरी गाङ्गपयसाम् ।

परिव्राणं कर्तुं मम जननि कामाक्षि नियतां
 तपश्चर्यां धत्ते तव चरणपाथोजयगली ॥११॥
 तुलाकोटिद्वन्द्वकणितफणिता भीतिवचसोः
 विनम्रं काक्षी विस्मयरमहः पाटलितयोः ।
 क्षणं विन्यासेन क्षयिततमसोर्मै ललितयोः
 पुनीयान्मूर्धनं पुरहरपुरन्ध्रीचरणयोः ॥१२॥
 भवानि द्रुह्येतां भवनिविड तेभ्यो मम मुहुः
 तमोव्यामोहेभ्यस्तव जननि काक्षि चरणौ ।
 ययोर्लाक्षाविन्दुस्फुरणधरणाङ्गुलीजटजटा
 कुटीरे शोणाङ्गं वहति वपुरेणाङ्गकलिका ॥१३॥
 पवित्रीकुर्युर्नः पदतलभुवः पाटलरुचः
 परागास्ते पापप्रशमनधुरीणास्तव शिवे ।
 कणां लब्धुं येषां निजशिरसि कामाक्षिविवशा
 बलन्तोव्यातन्वन्त्यहमहमिकां वासवमुखाः ॥१४॥
 बलाकामालाभिर्नखरुचिमयीभिः परिहृते
 विनम्रस्वर्णारौ विकचकचकालाम्बुदकुले ।
 स्फुरन्तःकामाक्षिस्फुटदलितबन्धूकसुहृद
 स्तटिल्लेखायन्ते तव चरणपाथोजकिरणाः ॥१५॥
 सरागस्मद्वेषः प्रसृमरसरोजे प्रतिदिनां
 निसर्गादाक्रामन्विवुधजनमूर्धनमधिकम् ।
 कथङ्कारं मातः कथय पादपद्मस्तव सुताम्
 नतानां कामाक्षि प्रकटयति कैवल्यसरणिम् ॥१६॥

जपालक्ष्मीशोणोजनितपरमज्ञाननलिनी
विकासव्यासङ्गोविफलितजगज्जाडगरिमा ।
मनः पूर्वाद्रिं मे तिलकयतु कामाक्षि तरसा
तमस्काण्डद्रोही तव चरणपाथोजरमणः ॥१७॥
नमस्कर्मः प्रेङ्गन्मणि कटकनीलोपलमहः
पयोधौ रिङ्गद्भिर्नखकिरणफेनैर्धवलितैः ।
स्फुटं कुर्वाणाय प्रवलचलदोर्वानलशिखा
वितर्कं कामाक्ष्यास्ततमरुणिमे चरणयोः ॥ १८॥
शिवे पाशयेतामलघुनि तमःकूपकुहरे
दिनाधीशयेतां मम हृदयोपाथोजविपिने ।
नमोमासायेतां सरसकवितारिति सरित्
त्वक्षयो कामाक्षि प्रसृतकिरणो देवि चरणी ॥ १९ ॥
निषक्तं श्रुत्यं ते नयनमिव सदृत्तरुचिरै
स्त्वमैर्जुष्टं शुद्धैरधरमिव रम्यैर्द्विजगणैः ।
शिवे वक्षोजन्मद्वितयमिव मुक्ताश्रितमिमं
त्वदीयं कामाक्षि प्रणतशरणं नौमि चरणम् ॥२०॥
रमस्यासं सञ्जनमुचि परिपन्थिप्रणयिनि
निसर्गप्रेङ्गोलत्कुरलकुलकालाहिशबले ।
नखच्छायादुग्धोदधिपयसि तं विद्रमरुचिं
प्रचारं कामाक्षि प्रचुरयति पादाब्जसुषमा ॥ २१ ॥
कदा दूरीकर्तुं हृदुदुरितकाकोलजनितं
महान्तं सन्तापं मदनपरिपन्थिप्रियतमे ।

चणन्ते कामाक्षि त्रिभुवनपरीतापहरणे
 पटौयांसं लप्ते पदकमलसेवामृतसरसम् ॥ २२ ॥
 ययोस्सांध्यं रोचिस्ततमरुणिस्ने स्पृहते
 ययोश्चान्द्रो कान्तिः परितपति दृष्ट्वा नखरुचिम् ।
 ययोः पाकोद्रेकं पिपठिषति भक्त्या किसलय
 मृदिन्नः कामाक्ष्या मनसि चरणौ तौ तनुमहे ॥ २३ ॥

जगन्नेदन्नेदं परमिति परित्यज्य यतिभिः
 कुशाग्रोयस्वान्तैः कुशलधिषणैश्शास्त्रसरणौ ।
 गवेथं कामाक्षि ध्रुवमकृतकानां गिरिसुते
 गिरामैदं पर्यन्तव चरणमाहात्म्यगरिमम् ॥ २४ ॥
 कृतस्नानं शास्त्रामृतसरसि कामाक्षि नितरा ।
 न्दधानं वैशद्यङ्कलितरसमानन्दमुधया ।

अलङ्कारभूमेर्मुनिजनमनश्चिन्मयमहा
 पयोधेरन्तस्थन्तवचरणरत्नं विजयते ॥ २५ ॥
 मनोगेहे मोहोद्भवतिमिरपूर्णं मम मुहु-
 र्दरिद्राणीकुर्वन् दिनकर सहस्राणि किरणैः ।

विधत्तां कामाक्षिप्रसृमरतमोवञ्चणक्षणाधं
 सान्निध्यञ्चरणमणिदीपो जननि ते ॥ २६ ॥
 बुधानाञ्चेतोवन्नखररुचि सम्पर्किं विबुध
 स्रवन्ती स्रोतोवत्पटु मुखरितं हंसकरवैः ।
 दिनारम्भश्रीवन्नियतमरुणच्छायसुभगं
 मदन्तः कामाक्ष्या स्फुरतु पदपङ्के रुहयुगम् ॥ २७ ॥

सदा किं सम्पर्कात्प्रकृतिकठिनैर्वा किमकुटै-
 स्तटैर्नीहाराद्वैरधिकमधुना योगिमनसाम् ।
 विभिन्दे सम्मोहं शिशिरयति भक्तानपिदृशा-
 महृष्यं कामाक्षि प्रकटयति ते पादयुगली ॥ २८ ॥
 पवित्राभ्यामम्ब प्रकृतिमृदुलाभ्यान्तव शिवे
 पदाभ्यां कामाक्षि प्रसभमभिभूतैस्सुचकितैः ।
 प्रवालैरम्भोजैरपि च वनवासव्रतदशा-
 स्सदारभ्यन्ते परिचरितनानाद्विजगणैः ॥ २९ ॥
 चिराद्दृश्याहंसैः कथमपि सदाहंससुलभा
 निरस्यन्ती जाड्यं नियतजडमध्यै कशरणम् ।
 अदोषव्यासङ्गा सततमपि दोषातिमलिनं
 पयोजं कामाख्याः परिहसति पादाब्जयुगली ॥ ३० ॥
 सुराणामानन्दप्रवलनतया मण्डनतया
 नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विसृमरतमः खण्डनतया ।
 पयोजश्रीद्वेषव्रततरया वत्स चरणयो
 विंलासःकामाक्षि प्रकटयति नैशाकरदयाम् ॥ ३१ ॥
 सितिम्ना कान्तीनां नखरजनुषां पादनलिन-
 च्छ्वौनां शोणित्वा तव जननि कामाक्षि नमने ।
 लभन्तेमन्दारग्रयितनव बन्धूककुसुम
 स्रजां मामीचीन्यं सुरपुरन्ध्रीकचभराः ॥ ३२ ॥
 स्फुरन्मध्येशुद्धे नखकिरणदुग्धाब्धिपयसां
 बहन्नञ्जञ्जकं दरमपि च रेखात्मकतया ।

श्रितोमात्सर्यं रूपं श्रियमपि दधानो निरुपमां
 त्रिधामा कामाख्याः पदनलिननामा विजयते ॥ ३३ ॥
 नखश्रीसंफुल्लस्तवकनिचितस्वैश्च किरणैः
 पिशङ्गैः कामाक्षि प्रकटितलसत्पल्लवरुचिः ।
 सताङ्गम्यशङ्कैः सकलफलदातासुरतरु
 स्तुदीयः पादोयं तुहिनगिरिराजन्यतनये ॥ ३४ ॥
 वषट्कुर्वन्माञ्जौरकलकलैः कर्मलहरी
 हवींषि प्रोदण्डं ज्वलति परमज्ञानदहने ।
 महीयान् कामाक्षि स्फुटमहसि जोहोति सुधियां
 मनोद्यां मातस्तव चरणयज्वागिरिसुते ॥ ३५ ॥
 महामन्त्रं किञ्चिन्माणिक्यकनादैरिव जपन्
 क्षिपन् दिक्षु स्वच्छं नखरुचिमयं भास्मनरजः ।
 नतानां कामाक्षि प्रकृतिपटुरुच्चाट्य ममता
 पिशाचौम्पादोयं प्रकटयति ते मान्विकदशाम् ॥ ३६ ॥
 उदीते बोधेन्दौ तमसि नितरां जग्मुषिदशा-
 न्दरिद्रां कामाक्षि प्रकटमनुरागञ्च दधती ।
 तितेनाच्छाद्याङ्गनखरुचिमयेनांघ्रियुगली
 पुरन्ध्रौ ते मातस्वयमभिसरत्येव हृदयम् ॥ ३७ ॥
 दिनारम्भस्तुद्राङ्गं नलिनविपिनानामभिनवा
 विकासो वा सन्तस्तुक्विपिकलोकस्य नियतम् ।
 प्रदोषः कामाक्षि प्रकटपरमज्ञानशशिनः
 चकास्ति त्वत्पादस्मरणमहिमा शैलतनये ॥ ३८ ॥

धृतच्छायासक्तं सुरसिरुहमैत्रौपरिचितं
विधानं दोषीनां निखिलजगताम्बोधजननम् ।

समुच्छूणां मार्गप्रथनपटुकामाक्षि पदवीं
पदन्ते पातङ्गीं परिकलयते पर्वतसुते ॥ ३८ ॥

अनैस्तोर्त्वा मोहाम्बुधिमथसमारोढुमनसः
क्रमात्कैवल्यख्यां सुकृतिसुलभां साधवलभिम् ।
लभन्ते निश्चेष्टोमिव कटिति कामाक्षि चरणं
पुरश्चर्याभिस्ते पुरमथनसोमन्तिनि जनाः ॥ ४० ॥

प्रचण्डार्तिक्षोभप्रथमसुहृदे प्रातिभसरि-
त्पुवाह प्रोदण्डौकरणजलदाय प्रणमताम् ।
प्रदोपाय प्रौढे भवतमसि कामाक्षि चरणं
प्रशादौन्मुख्याय स्पृहयति जनायं जननि ते ॥ ४१ ॥

मरुद्भिस्सुसेव्या सततमपि चाञ्चल्यरहिता
मदारुण्यं यान्तो परिणतिदरिद्राण्यसुषमा ।
गुणोत्कर्षान्माञ्जीरककलकलैस्तर्जनपरा
प्रवालं कामाख्याः परिहसति पादाब्जयुगली ॥ ४२ ॥

जगद्रक्षादक्षानलिनरुचिशिखा पटुतरा
सुरैर्नम्या रम्या सततमपि गम्या बन्धजनैः ।
हयो लीला लोना श्रुतिषु सुरपालादि मकुटी
तटो सोमा दामा जयति तत्र कामाक्षि पदयोः ॥ ४३ ॥

गिरान्दूरो चोरो जडिमतिमिराणाङ्गुतजग-
त्परित्राणौ शौणौ मुनिहृदयलीलैक निपुणौ ।

नखस्मेरौ सारौ निममवचसां खण्डितभव-
 ग्रहोन्मादौ पादौ तव मनसि कामाक्षि कलये ॥ ४४ ॥
 अविश्रान्तं पङ्कं यदपि कलयन् यावकमयं
 निरस्यन् कामाक्षि प्रणमनजुषां पङ्कमखिलम् ।
 तुलाकोटिद्वन्द्वं दधदपिच गच्छन्न तुलतां
 गिरा मार्गं पादोगिरिवर सु ते लङ्घयति ते ॥ ५५ ॥
 प्रवालं सन्नोलं विपिनविवरे वेंपयतिया
 स्फुरत्तुल्यस्वालातपमधिकवादितलं वया ।
 रुचिं सान्ध्यास्वन्ध्या विरचयति या वर्धयतु सा
 शिवं मे कामाक्ष्याः पदनलिनपाटल्यलहरी ॥ ४६ ॥
 किरन् ज्योत्सारौति नख मुखरुचाहं समनसो
 वितन्वानः प्रीतिं विकचदरुणाभोरुहरुचिः ।
 प्रकाशश्रौः पादस्तव जननि कामाक्षि तनुते
 शरत्कालपौर्णमासीशिशुकलचुड़ प्रियतमे ॥ ४७ ॥
 नखाङ्गूरस्मेरद्युतिविनतिगङ्गाभसिसुखं
 कृतस्नानं शास्त्रामृतममलमाखाद्य नियतम् ।
 उदञ्चन्मञ्जोरस्फुरणमणिदौपैर्मम मनो
 मनाञ्जि कामाक्ष्याश्चरणमणिहर्म्यं विहरताम् ॥ ४८ ॥
 भवाम्भोधौ नौका जडिमविपिने पावकशिखा
 समत्येन्द्रादीनामधिमकुटमुत्तंसर्कार्लिकाम ।

जगन्तापे ज्योत्स्नामकृतकवचः पञ्चरपुटे
शुक्लीं कामाद्या मनसि कलये पादयुगलीं ॥ ४६ ॥
परात्मप्राकाशप्रतिफलनचक्षुः प्रणमतां
मनोज्ञस्वत्पादोमणिसुक्तरमुद्राङ्गलयते ।
यदीयां कामाक्षि प्रकृतिमसृणाश्शोधनदशां
विधातुञ्चेष्टन्ते बलरिपुबधूटीकचभराः ॥ ५० ॥
अविश्रान्तं तिष्ठन्नकृतकवचः कन्दरपुटी
कुटीरान्तः प्रौढां नखरुचिसटालिं प्रकटयन् ।
प्रचण्डं खण्डत्वं नयतु मम कामाक्षि तरसा
तमोवेतण्डेन्द्रं तव चरणकण्ठीरवपतिः ॥ ५१ ॥
पुरस्तात् कामाक्षि प्रचुररसमाखण्डलपुरी
पुरन्ध्रीणां लास्यन्तव ललितमालोक्य शनकैः ।
नखश्रीभिस्मेराद्भव वितनुते नूपुररवैः
चमत्कृत्याशङ्के चरणयुगलीसाररचनाम् ॥ ५२ ॥
सरोजं निन्दन्ती नखकिरणकपूर्णिशिशिरा
निशित्कामारारिर्मुकुटशशिरेखा हिमजलैः ।
स्फुरन्ती कामाक्षि स्फुटरुचिमये पल्लवचये
न वा दत्ते मैत्रं पथिकसुदृशा पादयुगली ॥ ५३ ॥
नतानां सम्पत्तेरनवरतमाकर्षणजपः
प्ररोहत्संसारप्रसरगरिमस्तम्भनजपः ।
त्वदीयः कामाक्षि स्मरहरमनोमोहनजपः
पटीयान्नः पायात्पदनलिनमञ्जोरनिनदः ॥ ५४ ॥

वितन्वीयानाथे मम गिरसि कामाक्षि कृपया

पदाम्भोजन्यासम्पशुपरिवृढप्राणदयिते ।

पिबन्तोयन्मुद्राप्रकरमुपकम्पापरिसरे

दृशा नानयन्ते नलिनभवनारायणमुखाः ॥ १५ ॥

प्रणामोद्यद्बृन्दारकमुकुटमन्दारकलिका

विलोललोलम्बप्रकरमयधूमप्रचुरिमा ।

प्रदोषः पादाजटुतिविततिपाटल्यलहरी

कृशानुः कामाक्ष्या मम दहतु संसारविपिनम् ॥ १६ ॥

वलक्षश्रीकृच्छाधिपकृचिसदृचा तव नखै-

र्जिष्टक्षुर्दक्षत्वं सरसिरुहभिक्षुत्वकरणे ।

क्षणान्नः कामाक्षि क्षुभितभवसंचोभगरिमा-

त्रचोवैचक्षण्यं चरणयुगलीपक्ष्मलयताम् ॥ १७ ॥

सदन्तात्कामाक्षि क्षततिमिरसन्तानसुभगा-

ननन्ताभिर्भाभिर्दिनमनुदिगन्तान्विरचयन् ।

अहन्ताया हन्ता मम जडिमदन्तावलहरि-

र्विभिन्तां सन्तापं तव चरणचिन्तामणिरसौ ॥ १८ ॥

दधानो भास्वत्तामसृतनिलयीलोहितवपु-

र्विनम्राणां सौम्योगुरुरपि कवित्वं च कलयन् ।

गती मन्दोगङ्गाधरमहिषि कामाक्षि भजतां

तमःकेतुर्मातस्तव चरणपद्मोविजयते ॥ १९ ॥

नयन्तीं दासत्वं नलिनभवमुख्यानसुलभ

प्रदाहीनानाममरतरुदौर्भाग्यजननी ।

जगज्जन्मक्षेमक्षयविधिषु कामाक्षि पदयो-
 र्धुरीणामौष्टे कस्तव भणितुमाहोपुरुषिकाम् ॥ ६० ॥
 जनोयं सन्ततो जननि भवचण्डांशुनिकरैः
 अलब्ध्वा किं त्वेकं कणमपि परज्ञानपयसः ।
 तमोमार्गे पान्यस्तव भ्रष्टिति कामाक्षि शिशिरां
 पदाम्भोजच्छायां परमशिवजाये मृगयते ॥ ६१ ॥
 जयत्यम्ब श्रीमन्नखकिरणचौनांशू ऋमयं
 वितानम्बिम्बाणे सुरमुकुटसङ्घट्टमसृणे ।
 निजारुण्यचौमास्तरणवति कासाक्षि सुलभा
 बुधैस्सम्बिन्नारौ तव चरणमाणिक्यभवने ॥ ६२ ॥
 प्रतीमः कामाक्षि स्फुरित तरुणादित्यकिरणां
 श्रियोमूलद्रव्यन्तव चरणमद्रौन्द्रतनये ।
 सुरेन्द्राशामापूरयति यदसौ ध्वान्तमखिलं
 धुनीते दिग्भागानपि च महसा पाटलयते ॥ ६३ ॥
 महाभाष्यव्याख्यापटुशयनमारोपयति वा
 द्विरेफाणामध्यासयति सततं वा निवसति ।
 स्मरव्यापारेष्वापिशुननिटिलङ्कारयति वा
 प्रणम्यं कामाक्ष्याः पदनलिनमाहात्म्यगुरिमा ॥ ६४ ॥
 विवेकाभ्यस्तोतस्त्रपनपरिपाटी शिशिरिते
 समीभूते शास्त्रस्मरणहलसङ्घर्षणवशात् ।
 सतां चेतःक्षेत्रे वपति तव कामाक्षि चरणौ
 महासम्बिक्तस्यप्रकरणवबीजङ्गिरिसुते ॥ ६५ ॥

दधानो मन्दारस्तवकपरिपाटीं नखरुचा
वहन् दीप्ताश्लोण!ङ्गुलिपटलचाम्पेयकलिकाः ।

अशोकोक्तासं नः प्रचुरयतु कामाक्षि चरणौ
विकासौ वासन्तस्त्रुमयइव ते शर्वदयिते ॥ ६६ ॥

नखांशुप्राचुर्यप्रसृमरमरालालिधवल-
स्फुरन्मञ्जीरोद्यन्मरकतमहश्शैवल्युतः ।

भवत्याः कामाक्षि स्फुटचरणपाटल्यकपटो
नदः शोणाभिख्यो नगपतितनूजे विजयते ॥ ६७ ॥

धुनानं पङ्क्तौघं परमसुलभं कण्टककुलैः

विकासव्यासङ्गं विदधदपगाधीनमनिशं ।

नखेन्दुज्योत्स्नाभिर्विशदरुचि कामाक्षि नितरां
असामान्यं मन्ये सरसिजमिदन्ते पदयगम् ॥ ६८ ॥

करौन्द्राणां द्रुह्यत्यलसगतिलीलासुविमलैः

पयोजैर्मात्सर्यं प्रकटयति कामं कलयते ।

पदाभोजद्वन्द्वन्तव तदपि कामाक्षि हृदयं
मुनीनां शान्तानां कथमनिशमस्मै स्पृहयते ॥ ६९ ॥

निरस्ता शोणिन्ना चरणकिरणानां तव शिवे

समिन्धाना सन्ध्यारुचिरचलराजन्यतनये ।

असामर्थ्यादेनं परिभवितुमेतत्समरुचां

सरोजानां जाने मुकुलयति शोभां प्रतिदिनम् ॥ ७० ॥

उपादिचहाद्यं तव चरणनामागुरुरसौ

मरालां शङ्के मसृणमतिलालित्वसरणी ।

अतस्ते निस्तन्द्रं नियतममुना सख्यपदवीं
 प्रपन्नं पाथोजं प्रतिदधति कामाक्षि कुतुकम् ॥ ७१ ॥
 दधानैस्साम्पकं प्रकृतिमलिनैः षट्पदकुलैः
 द्विजाधीशश्चाघा विधिषु विदधद्भिर्मुकुलतां
 रजोमिश्रैः पद्मैर्नियतमपि कामाक्षि पदयोः
 विरोधस्ते युक्तोविषमशरवैरिप्रियतमे ॥ ७२ ॥
 कवित्वश्रीमिश्रीकरणनिपुणैरक्षणचरणी
 विपन्नानां श्रीमन्नलिनमसृणी शोणकिरणौ ।
 मुनीन्द्राणामन्तःकरणसरणी नर्तनचरणी
 मनोज्ञौ कामाक्ष्या दुरितहरणी नौमि चरणौ ॥ ७३ ॥
 परस्मात्सवम्मादपि च परयोर्मुक्तिकरयोः
 नखश्रीभिर्जैरात्सुकलिततुल्योस्तास्रतलयोः ।
 विलीये कामाक्ष्या निगमनुतयोर्नाकिनतयो-
 निर्नस्तप्रोन्मीलन्नलिनमदयोरेव पदयोः ॥ ७४ ॥
 स्वं भावादन्थोन्यङ्गिसलयमपीदन्तव पदं
 मृदिस्ना शोणिन्ना भगवति दधाने सहशताम् ।
 वने पूर्वस्येच्छा सततमवने किन्तु जगतां
 परस्येत्यं भेदस्फुरति हृदि कामाक्षि सुधियाम् ॥ ७५ ॥
 कथं वाचालोपि प्रकटमणिमञ्जीरनिनदैः
 सदैवानन्दार्द्रान् विरचयति वाचंयमजनान् ।
 प्रकृत्याशोणजच्छविरपि च कामाक्षि चरणौ
 मनीषानैर्मैत्र्यं कथमिव नृणां मांसलयते ॥ ७६ ॥

चलत्तृष्णा वीची परिचलनपर्याकुलतया
 मुहुर्भ्रान्त्यातान्तः परमशिव वामाक्षि परवान् ।
 तित्तीर्षुः कामाक्षि प्रचरतरकर्माब्धुधि नमुं
 कदाहं लप्स्येते चरणमणिसेतुं गिरिसुते ॥ ७७ ॥
 विशुष्यन्त्वाम्प्रज्ञासरिति दुरितग्रीष्मसमय-
 प्रभावे न क्षीणे सति मम मनः केकिनि शुचा ।
 त्वदीयः कामाक्षि स्फुरितचरणाम्भोजमहिम्ना
 नभोमासाटो पन्नगपतिसुते किं न कुरुते ॥ ७८ ॥
 विनम्राणाञ्चेतोभवनवलभीसोन्निचरण-
 प्रदीपे प्राकाश्यं दधति तव निर्धूततमसि ।
 असीमा कामाक्षि स्वयमलघुदुष्कर्मलहरी
 विघूर्णन्ती शान्तिशलभपरिपाटीव भजते ॥ ७९ ॥
 विराजन्ती शुक्तिर्नखकिरणमुक्तामणितते-
 विपत्याथोराशौ तरणिरमराणां प्रणमताम् ।
 त्वदीयः कामाक्षि ध्रुवमलघुदावीभववने
 मुनीनां ज्ञानाग्नेररणिरयमङ्घ्रिर्विजयते ॥ ८० ॥
 समस्तैस्संसेव्यस्ततमपि कामाक्षि विबुधै-
 स्तुतोगन्धर्वस्त्रीसुललितविपञ्चौकलरवैः ।
 भवत्या भिन्दानो भवगिरिकुलं जृम्भिततमो
 बलद्रोही मातश्चरणपुरुहूतोविजयते ॥ ८१ ॥
 वसन्तं भक्तानामपि मनसि नित्यं परिलसत्
 घनच्छायापूर्णं शुचिमपि नृणां तापशमनम् ।

नखेन्दुज्योत्स्नाभिः शिगिरमपि पद्मोदयकरं
 नमामः कामाख्याचरणमधिकाचर्यकरणम् ॥ ८२ ॥
 कवौन्द्वाणां नानाफणितिगुणचित्रोक्तवचः
 प्रपञ्चव्यापारप्रकटकलाकौशलनिधिः ।
 अधः कुर्वन्नञ्जं मनकभृगुमुख्यैर्मुनिजनै-
 र्नमस्यः कामाख्याचरणपरमेष्ठी विजयते ॥ ८३ ॥
 भवत्याः कामाक्षि स्फुरितपदपङ्केरुहभुवां
 परागाणां प्रैः परिहृतकलङ्कव्यतिकरैः ।
 न तामामृष्टे हृदयमुकुरे निर्मलरुचि
 प्रमत्ते निश्शोषं प्रतिफलति विश्वं गिरिसुते ॥ ८४ ॥
 तव तस्तं पादात्किमलयमरण्यान्तरमगात्
 परं रेस्वारूपं कमलमलममुमेवाश्रितमभूत् ॥
 जितानां कामाक्षि द्वितयमपि युक्तं परिभवे
 विदेशे वासोवा चरणगमनं वा निजरिपोः ॥ ८५ ॥
 गृहीत्वा याथार्थ्यन्निगमवचसान्देशिककृपा
 कटाक्षार्कज्योतिः शमितममतावन्धतमसः ॥
 यनन्ते कामाक्षि प्रति दिवसमन्तर्दृढयितुं
 त्वदीयं पादाब्जं सुकृतपरिपाकेन सुजनाः ॥ ८६ ॥
 जडानामप्यस्य स्मरणसमये त्वच्चरणयोः
 भ्रमन्नन्यद्भाभृत् शुमिधुमितसिन्धुप्रतिभटाः ॥
 प्रसन्नाः कामाक्षि प्रसभमधरस्यन्दनकरा
 भवन्ति स्वच्छन्दं प्रकृतिपरिपक्वा भणितयः ॥ ८७ ॥

बहन्नप्यश्रान्तं मधुरनिनदं हंसकमसौ
 तमेवाधःकर्तुं किमिव यतते केलिगमने ।
 भवस्यैवानन्दं विदधदपि कामाक्षि चरणौ
 भवत्यास्तद्रोहं भगवति किमेवं वितनुते ॥ ८८ ॥
 यदत्यन्तं तास्यत्यालसगतिलोलास्रपि शिवे
 तदेतत्कामाक्षि प्रकृतिसृदुलं ते पश्युगम् ।
 किरीटं सङ्घट्टं कथमिव सर्गौघस्य सहते
 सुनीन्द्राणाम्मति मनसि च कथं सूचिनिशिते ॥ ८९ ॥
 मनोरङ्गे मत्के विबुधजसन्मोदजननी
 सरागव्यासङ्गा सरससृदुसञ्चारसुभगा ।
 मनोज्ञा कामाक्षि प्रकटयतु लास्यप्रकरणां
 रणन्मञ्जीराते चरणयुगली नर्तकबधूः ॥ ९० ॥
 परिष्कृर्वन्मातः पशुपतिकपदञ्च विषये
 पराचां हृत्पद्मं परमफणितोनाञ्च मकुटीम् ।
 परस्ते पादोयं परिहरतु कामाक्षि ममता
 पराधीनत्वं मे परिमुषितपाथोजमहिमा ॥ ९१ ॥
 प्रसूनैस्सम्पर्कादमरतरुणीकुन्तलभवैः
 अभौष्टानां दानादमिश्रमपि कामाक्षि नमताम् ।
 स्वसङ्गात् त्वं केलिप्रसवजनकत्वेन च तव
 त्रिधा धत्ते वार्तां सुरभिरिति पादौ गिरिसुते ॥ ९२ ॥
 महामोहस्तेन व्यतिकरभयात्पालयति यो
 विनिक्षिप्तं स्वस्मिन् सुनिजनमनोरत्नमनिशं ।

सरागस्योद्रेकात्सततमपि कामाक्षि तरसा
किमेवं पादोसौ किमलयरुचिं चोरयति ते ॥ ८३ ॥

सदा स्वादुङ्कारं विषयलहरी शालिकणिकां
समास्वाद्या यान्तं हृदयशुकपोतं जननि मे ।

कृपाजाले फालेक्षणरमणि कामाक्षि रभसात्
गृहीत्वा वध्नीयाश्चरणयुगली पञ्जरपुटे ॥ ८४ ॥

धुनानं कामाक्षि स्मरणलवमात्रेण जडिम
ज्वरप्रोढिं गूढं निगमशिखरे कुञ्जकुहरे ।

अलभ्यं मन्दानां कति च न लभन्ते सुकृतिनः
चिरादन्विष्यन्तस्तव चरणसिद्धौषधमिदम् ॥ ८५ ॥

रणन्मञ्जीराभ्यां ललितगमनाभ्यां सुकृतिनां
मनोवास्तव्याभ्यां मथिततिमिराभ्यां नखरुचा ।
निधियाभ्यां पत्या निजशिरसि कामाक्षि सततं
नमस्ते पादाभ्यां नलिनमृदुलाभ्यां नगसुते ॥ ८६ ॥

सुरागे राकेन्दुप्रतिनिधिमुखे पर्वतसुते
चिरालभ्ये शमधनजनानां परिषदा ।

मनोभृङ्गीमत्कः पदकमलयुग्मे जननि ते
प्रकामं कामाक्षि त्रिपुरहर वामाक्षि रमतां ॥ ८७ ॥

यशस्सुते मातर्मधुरकवितां पक्ष्मलयते
श्रियं दत्ते चित्ते किमपि परिपाकं पृथयते ।

सतां पाशग्रन्थिं शिथिलयति किं किन्न कुरुते
प्रसन्ना कामाक्षि प्रणतिपरिपाटी चरणयोः ॥ ८८ ॥

पदद्वन्द्वं मन्दं गतिषु निवसन्तं हृदि सतां
 गिरामन्ते भ्रान्तं कृतकरहितानां परिवृडे ।
 जनानामानन्दं जननि जनयन्तं प्रणमतां
 त्वदीयं कामाक्षि प्रतिदिनमहं नौमि विमलं ॥ ८८ ॥
 पुरामारारातिः पुरमजयदम्ब स्तवशतैः
 प्रसन्नायां सत्यां त्वयि तुहिनशैलेन्द्रतनये ।
 अतस्ते कामाक्षि स्फुरतु तेरसा कालसमये
 समायाते मातर्मम मनसि पदाब्जयुगलो ॥ १०० ॥
 अलङ्काले काले विपदि तव कामाक्षि चरणं
 दिनारम्भोदञ्चत्तपनजलजम्बद्युतिभरं ।
 सकृत्स्मृत्वा लोकास्सुरवरघटाभिर्मुहुरिमे
 निषेव्यन्ते वन्दे जननरहितायं तममलम् ॥ १००१ ॥

॥ इति श्रीकामाक्षिपादारविन्दशतकम् ॥

॥ समाप्तम् ॥

॥ कटाक्षशतकम् ॥

॥ ४ ॥

मोहान्धकारनिवहं विनिहन्तुमौहे
सूक्तात्मनामपि महाकवितावदान्यान् ॥
श्रीकाञ्चिदेशशिशिरीकृति जागरूकां
नेकास्त्रनाथतरुणी करुणाविलोकान् ॥ १ ॥
मातर्जयन्ति ममता गृहमोक्षणानि
माहेन्द्रनीलरुचिशिञ्चणदक्षिणानि ॥
कामाक्षि कल्पितजगत्त्रयरक्षणानि
त्वद्दीक्षणानि वरदानविचक्षणानि ॥ २ ॥
आनङ्गतन्त्रविधिदर्शितकौशलाना-
मानन्दमन्दपरिधूर्णितमन्यराणां ॥
तारुण्यमस्य तव ताडित कर्णसीम्नां
कामाक्षि खेलति कटाक्षनिरीक्षणानां ॥ ३ ॥
कल्लोलितेन करुणारसवेल्लितेन
कल्पाषितेन कमनीय्य मृदुस्मितेन ॥
मामक्षितेन तव किञ्चन कुञ्चितेन
कामाक्षि तेन शिशिरीकुरु वीक्षितेन ॥ ४ ॥

साहाय्यकं गतवती मुहुरर्जुनस्य

मन्दस्मितेन परितोषितभीमचेताः ॥

कामाक्षि पाण्डवचमूरिव तावकीना ॥

कर्णान्तिकञ्चलति हन्तु कटाचलक्ष्मीः ॥ ५ ॥

अस्तं क्षणत्रियतु मे परितापसूर्य-

मानन्दचन्द्रमसमानयतां प्रकाशं ॥

कालान्धकारसुषमाङ्गलत न्दिगन्ते

कामाक्षि कोमलकठाक्षनिशागमस्ते ॥ ६ ॥

ताटङ्गमौलिकरुणङ्गुरदन्तकान्तिः

कारुण्यहस्तिपशिखामणिनाधिरूढः ॥

उन्मूलयत्वशुभपादपमस्मदीयं

कामाक्षि तावक्कटाक्षमतङ्गजेन्द्रः ॥ ७ ॥

छायाभरेण जगतां परितापहारी

ताटङ्गरत्नमणितल्लजपल्लवश्रीः ।

कारुण्यनामविकिरन्मकरन्दजालं

कामाक्षि राजति कटाक्षसुरद्रुमस्ते ॥ ८ ॥

सूर्याश्रयप्रणयिनी मणि कुण्डलांशु-

लोहित्यकोकनदकाननमानिनाय ।

यान्ती तव स्मरहराननकान्ति सिन्धुं

कामाक्षि राजति कटाक्षकलिन्दकन्या ॥ ९ ॥

प्राप्नोति यं सुकृतिनं तव पक्षपातात्

कामाक्षि वीक्षणविलासकला पुरन्ध्री ।

सद्यस्तमेव किल मुक्तिवधं वृणोते
 तन्मान्नितान्तमनयोरिदमैकं त्यम् ॥ १० ॥
 यान्ती सदैव मरुतामनुकूलभावं
 भ्रूवल्लिशत्रुधनुरुत्तसिता रसार्द्रा ।
 कामाक्षि कौतुकतरङ्गितनीलकण्ठा
 कादम्बिनीव तव भाति कटाक्षमाला ॥ ११ ॥
 गङ्गाभसि स्मितमये तपनात्मजेव
 गङ्गाधरीरसि नवोत्पलमालिकेव ।
 वक्त्रप्रभा सरसि शैवनमण्डलीव
 कामाक्षि राजति कटाक्षरुचिच्छटा ते ॥ १२ ॥
 संस्कारतः किमपि कन्दलितान्त्रसंज्ञान्
 केदारसोऽग्नि सुधियामुपभोगयोग्यान् ।
 कल्याणसूक्तिलहरी कलमाङ्गुरान्नः
 कामाक्षि पल्ललयतु त्वदपाङ्गपातः ॥ १३ ॥
 चाञ्चल्यमेव कलयन्नियतं प्रकृत्या
 मालिन्यभूतिपथाक्रमजागरूकः ।
 कैवल्यमेव किमु कल्पयते नतानां
 कामाक्षि चित्रमयते करुणाकटाक्षः ॥ १४ ॥
 सञ्जीवने जननि चूतशिलीमुखस्य
 सम्प्रोहने शशिकिशोरकशेखरस्य ।
 संस्तभने च ममताग्रहवेष्टितस्य
 कामाक्षि वीक्षणकला परमौषधन्ते ॥ १५ ॥

कामद्रुहो हृदययन्त्रणजारुकाः

कामाक्षि चञ्चलहृगञ्चल मेखला ते ।

आश्चर्यमम्ब भजतां भटिति स्वकीय-

सम्पर्क एव विधुनोति समस्तबन्धान् ॥ १६ ॥

नीलोपि रागधिकञ्जनयन् पुरारे

लीलोपिभक्तिमधिकां हृदयन्नराणाम् ।

वक्रोपि देवि नमतां समतां वितन्वन्

कामाक्षि नृत्यतु मयि त्वदयारूपातः ॥ १७ ॥

कुण्ठोक्तोक्तु विपदं नम कुञ्चितम्

आपाञ्चितश्चितविदेहभवानुरागः ।

रक्षापकारमनिशञ्जनयन् जगत्यां

कामाक्षि रामद्रुह ते करुणाकटाक्षः ॥ १८ ॥

श्रीकामकोटिशिवलोचनशोवितस्य

शृङ्गारबीजविभवस्य पुनः प्ररोहे ।

प्रेमाश्रसार्वमचिरात् प्रचुरेणशङ्के

केदारमम्ब तव केवलदृष्टिपातः ॥ १९ ॥

माहात्म्यशेवधिरसो तव दुविलङ्घ्य

संसारविन्ध्यागिरिखण्डनकेलिचञ्चुः ।

धैर्याम्बुधि मय्युपनेचलुकीकरोति

कामाक्षि वीक्षणविजम्बणकुम्भजम्बा ॥ २० ॥

पौष्पवर्षशिशिराफुल्लदुल्लसच्छ्री

मैत्रीविसर्गमधुराकृततारकासिः ।

कामाक्षि संश्रितवती वपुरष्टमूर्त्ते
 ज्योत्स्नायते भगवति त्वदपाङ्गमाला ॥ २१ ॥
 अम्ब स्मर प्रतिभटस्य वपुर्मनोज्ञ
 सन्भोजकाननमिवाञ्चितकण्टकाभं ।
 मृङ्गौव चुष्यति सदैव सपक्षपाता
 कामाक्षि कोमलरुचिस्त्वदपाङ्गमाला ॥ २२ ॥
 केशप्रभापटलनीलवितानजाले
 कामाक्षि कुण्डलमणिच्छविदीपभागे ।
 कम्पे कटाक्षरुचिरङ्गतले कृपाख्या
 शैलूषिका नटति शङ्करवल्लभे ते ॥ २३ ॥
 अत्यन्तशीतलमतन्द्रयतु चणार्ध-
 मस्तोकविश्रममनङ्गविलासकन्दम् ।
 अल्पस्मितामृतमपारकृपाप्रवाह-
 मक्षिप्ररोहमचिरान्मयि कामकोटी ॥ २४ ॥
 मन्दाक्षरागतरलीकृतिपारतन्त्र्यां
 कामाक्षि मन्धरतरां त्वदपाङ्गडोलां ।
 आरुह्य मन्दगतिकौतुकशालिचक्षु-
 रानन्दमेति सुहुरर्थशशाङ्कमौले ॥ २५ ॥
 त्वै यम्बकविपुरसुन्दरिहर्म्यमूमि-
 रङ्गं विहारसरसोकरूणाप्रवाहः ।
 दासाश्च वासवमुखाः परिपालनीयाः
 कामाक्षि विप्रमपि वीक्षणभूयतस्ते ॥ २६ ॥

वागौश्वरी सहचरौ नियनेन लक्ष्मी
 भ्रूवल्लरी वशकरौ भुवनानि गेहं ।
 रूपज्वल्लोकनयनामृतमम्ब तेषां
 कामाक्षि येषु तव वीक्ष्य एषारतन्त्रौ ॥ २७ ॥
 माहेश्वरं भ्रूटिति मानसमीनमम्ब-
 कामाक्षि धैर्यजलधौ नितरान्निमग्नं ।
 जालेन शृङ्खलयति त्वदपाङ्गनाम्ना
 विस्तारितेन कुसुमायुधदाशकोसौ ॥ २८ ॥
 उन्मूल्य बोधकमलाकरमम्ब जाड्य
 स्तम्बेरमं मम मनो विपिने भ्रमन्तम् ।
 कुण्ठीकुरुष्व तरसा कुटिलाग्रसोम्ना
 कामाक्षि तावककटाक्षमहाङ्गशेन ॥ २९ ॥
 उद्धे स्मितस्तवकितैर्ललितैर्विलासै-
 रुत्थाय देवि तव गाढकटाक्षकुञ्जात् ।
 दूरम्पलाययतु मोहमृगीकुलं मे
 कामाक्षि सत्वरमनुग्रहकेसरीन्द्रः ॥ ३० ॥
 स्नेहादितां विकसितोत्पलकान्तिचोरा-
 स्नेतारमेव जगदीश्वरि जेतुकामः ।
 मानोद्धतोमकरकेतुरसौ धृनीते
 कामाक्षि तावककटाक्षरूपाणवल्ली ॥ ३१ ॥
 श्रौतीं ब्रजन्तपि सदा रणिं मुनीनां
 कामाक्षि सन्ततमपि स्मृतिमार्गगामी ।

कौटिल्यमम्ब कथमस्थिरताञ्च धत्ते
 चौर्यञ्च पङ्कजरुचान्वदपाङ्गलेशः ॥ ३२ ॥
 नित्याग्रिने परिचितौ यतमानमेव
 नोलोत्पन्नं निजसमीपनिवासलोलं ।
 प्रीत्यैव पाठयति वीक्षणदेशिकेन्द्रः
 कामाक्षि किन्तु तव कालिमसम्पदायं ॥ ३३ ॥
 भ्रान्त्या नुहुस्तवकितस्मितफेनराशौ
 कामाक्षि वक्त्ररुचिमञ्चयवारिराशौ ।
 आनन्दति त्रिपुरमर्दननेत्रलक्ष्मी-
 रालम्ब्य देवि तव मन्दमपाङ्गसेतुं ॥ ३४ ॥
 श्यामा तव त्रिपुरसुन्दरि लोचनश्रीः
 कामाक्षि कन्दलितमेदुरतारकान्तिः ।
 ज्योत्स्नावती स्मितरुचापि कथन्तनोति
 स्पर्धां महो कुवलयैश्च तथा चकोरैः ॥ ३५ ॥
 कालाञ्जनञ्च तव देवि निरीक्षणञ्च
 कामाक्ष्यसाम्यसरणिं समुपैति कन्या ।
 निःशेषनेत्रसुलभं जगतोषु पूर्वं
 मन्यत्रिनेत्रसुलभन्तुहिनाद्रिकन्ये ॥ ३६ ॥
 घूमाङ्कुरोमदनकेतनपावकस्य
 कामाक्षि नेत्ररुचिनीलिमचातुरी ते ।
 अचन्तमद्भुतमिदन्नयनत्रयस्य
 हृषीदयं जनयते हरिणाङ्गमौलिः ॥ ३७ ॥

आरम्भलेशसमये तव वीक्षणस्य
 कामाक्षि मूकमपि वा क्षणमात्रमस्य ।
 सर्वज्ञतासकललोकसमक्षमेव
 कीर्त्तित्रयम्बरणमाख्यवती वृणीते ॥ ३८ ॥
 कालाम्बुवाहइव ते परितापहारी
 कामाक्षि पुष्करमधः कुरुते कटाक्षः ।
 पूर्वं परं क्षणरुचा समुपैति मैत्रीं
 अन्यस्तु सन्ततरुचिम्प्रकटो करोति ॥ ३९ ॥
 सूक्ष्मेऽपि दुर्गमतरेऽपि गुरुप्रसाद-
 साहाय्येन विचरन्नपवर्गमार्गं ।
 संसारपङ्कनिचयेन पतत्यमुन्ते
 कामाक्षि गाढमवलम्ब्य कटाक्षयष्टिं ॥ ४० ॥
 कामाक्षि सन्वतमसौ हरिनीलरत्न-
 स्तम्भे कटाक्षरुचिपुञ्जमये भवत्याः ।
 बद्धोऽपि भक्तिनिगलैर्मम चित्तहस्ती
 स्तम्भश्च बद्धमपि मुञ्चति हन्त चित्रं ॥ ४१ ॥
 कामाक्षि कृष्णमपि सन्ततमञ्जनञ्च
 विभ्रन्निसर्गतरलोऽपि भवत्कटाक्षः ।
 नैर्मल्यमन्वहमनञ्जनताञ्चभूय
 स्थैर्यञ्च भक्तहृदयाय कथन्ददाति ॥ ४२ ॥
 मन्दस्मितस्तवकितम्भाणिकुण्डलांशु
 स्तोमप्रवालरुचिरं मिश्रिरीकृताश्रं ।

कामाक्षि राजति कटाक्षरुचीकदम्ब-

सुद्यानमम्ब करुणा हरिणेक्षणायाः ॥ ४३ ॥

कामाक्षि तावककटाक्षमहेन्द्रनील

सिंहासनं मृतवतोमकरध्वजस्य ।

साम्राज्यमङ्गलविधौ मणिकुण्डलश्री

नीराजनोत्सवतरङ्गितदोपमाला ॥ ४४ ॥

मातः क्षणं स्वपत्र मान्तव वीक्षितेन

मन्दाक्षि तेन सुजनैरपरोक्षितेन ।

कामाक्षि कर्मणिमिरोद्गमभास्करेण

श्रेयस्करेण सधुपद्युतितस्करेण ॥ ४५ ॥

प्रेनापगापयसि मज्जनमारचय्य

युक्तस्मितांशुस्तभस्मविलेपनश्रीः ।

कामाक्षि कुण्डलमणिद्युतिभिर्जटाल-

श्लोकगुहमेव भजते तव दृष्टिपातः ॥ ४६ ॥

कैवल्यदाय करुणारसकिङ्कराय

कामाक्षि कन्दलितविभ्रमशङ्कराय ।

आलोकनाय तव भक्तयिवङ्कराय

मातर्नमोस्तु परतन्वितशङ्कराय ॥ ४७ ॥

साम्राज्यमङ्गलविधौ मकरध्वजस्य

लोलालकालिञ्जततोरणमाख्यशोभे ।

कामेश्वरि प्रचुरमुत्पलवेजयन्ती

चातुर्यमेति तव चञ्चलदृष्टिपातः ॥ ४८ ॥

मार्गेण मञ्जुकचकान्तितमोर्दितेन
मन्दायमानगमना मदनातुरासौ ।
कामाक्षि दृष्टिरयते तव शङ्कराय
सङ्केतभूमिरुचिरादभिसारिकेव ॥ ४९ ॥

व्रीडाप्रवृत्तिरमणीयतसाहचर्या
शैवालिताङ्गलरुचा शशिशेखरस्य ।
कामाक्षि कान्तिसरसिन्वदपाङ्गलक्ष्मी
मन्दं समाश्रयति मज्जनखेलनाय ॥ ५० ॥

काषायमंशुकमिव प्रवटं दधानो-
माणिक्यकुण्डलरुचिर्ममताविरोधी ।
श्रुत्यन्तसौमनिरतस्सुतराञ्चकास्ति
कामाक्षि तावककटाक्षयतीश्वरोसौ ॥ ५१ ॥

पाषाणएव हरिनीलमणिदिनेषु
प्रक्षानताङ्गु वलयम्प्रकटीकरोति ।
नैमित्तिकाजलदमेचकताततस्ते
कामाक्षि शून्यमवमानमपाङ्गलक्ष्म्याः ॥ ५२ ॥

शङ्कारविभ्रमवती सुतरां सुलज्जा
नासाग्रमौक्तिकरुचा कृतमन्दहासा ।
श्यामा कटाक्षसुषमा तव युक्तमेतत्
कामाक्षि चुम्बति दिगम्बरवक्त्रविम्बं ॥ ५३ ॥

नीलोत्पलेन मधुपेन च दृष्टिपातः
कामाक्ष्यतुल्यमिति ते कथमामनन्ति ॥

शैत्येन निन्दति यदन्वहमिन्दुपादान्
 पाथोरुहेण यदसौ कलहायते च ॥ ५४ ॥
 शोष्ठप्रभापटलविभ्रममुद्रितेन
 भ्रूवल्लिवोचिसुभगे सुखकान्तिसिन्धौ ।
 कामाक्षि वारिभरप्रणलम्बमान
 कालाम्बुवाहसरणिं लभते कटाक्षः ॥ ५५ ॥
 मन्दस्मितैर्धवलितामणिकुण्डलांशु
 सम्पर्कलोहितरुचिस्त्वदपाङ्गधारा ।
 कामाक्षि मल्लिकसुमैर्नवपल्लवैश्च ।
 नीलोत्पलैश्च रचितेव विभाति माला ॥ ५६ ॥
 कामाक्षि शीतलकृपारसनिर्भराभिः
 सम्पर्कपद्मलरुचिः त्वदपाङ्गमाला ।
 गोभिः सदा पुररिपोरभिलक्ष्यमाणा
 दूर्वाकदम्बकविडम्बनमातनोति ॥ ५७ ॥
 हृत्पङ्कजं मम विक्रामयिता प्रमुष्ण-
 न्नृत्नासमुत्पलरुचस्तमसां निरोडा ।
 दोषानुषङ्गजङ्गताञ्जगतान्धनानः
 कामाक्षि वीक्ष्य एविलासद्वोदयस्ते ॥ ५८ ॥
 चक्षुर्विमोहयति चन्द्रविभूषणस्य
 कामाक्षि तावककटाक्षतमः प्ररोहः ।
 प्रत्यङ्मुखन्तु नयनं स्तिमितसूतीनां
 प्राक्प्राग्मेव नन्दतीति परं विचित्रं ॥ ५९ ॥

कामाक्षि वीक्षणरुचा युधि निर्जितं ते
नीलोत्पलनिरवशेषगताभिमानं ।

आगत्य तत्परिसरं श्रवणावतंश
व्याजेन नूनमभयार्थं न मातनोति ॥ ६ ॥

आश्चर्यमस्य वदनाभ्युदयावलम्बं
कामाक्षि चञ्चलनिरीक्षणविभ्रमस्ते ।

धैर्यं विधूय तनुते हृदि रागबन्धं
शम्भोस्तदेव विपरोततया मुनीनाम् ॥ ६१ ॥

जन्तो रसकृत्पूणमतो जगदीशतः
तेजस्विताश्च निशिताश्च मतिं सभायाम् ।

कामाक्षि माक्षिकभरौमिव वैखरीञ्च
लक्ष्मीञ्च पक्ष्मलयति क्षणवीक्षणन्ते ॥ ६२ ॥

कादम्बिनो किमयतेन जलानुषङ्गं
भृङ्गावलिः किमुररीकुरुते न पत्रम् ।

किं वा कलिन्दवनया सह तेन भङ्गं
कामाक्षि निश्चयपदं न तवाक्षिलक्ष्मीः ॥ ६३ ॥

काकीलपावकटशीकरणपि दक्षं
कामाक्षि बालकसुधाकरशेखरस्य ।

अत्यन्तशोतलतमोप्यनिवारितं ते
चित्रं विमोहयति वित्तमयं कटाक्षः ॥ ६४ ॥

कार्पण्यपूररसवर्धितमस्य मोह-
कन्दोद्धतं भवमयं विषपादपं मे ।

तुङ्गं च्छिनत्तु तुहिनाद्रिसुते भवत्याः
 काञ्चीपुरीश्वरि कटाक्षकुठारधारा ॥ ६५ ॥
 कामाक्षि घोरभवरोगचिकित्सनार्थं
 मभ्यर्थं देशिककटाक्षभिषक्प्रसादात् ।
 तत्रापि देवि लभते सुकृतौ कदाचि-
 दत्यन्तदुर्लभमपाङ्गमहोषधं ते ॥ ६६ ॥
 कामाक्षि देशिककृपाङ्कुरमाश्रयन्ती
 बानातपोनियमनाशितपाशबन्धाः ।
 वासालयं तव कटाक्षममुं महान्तं
 लब्ध्वा सुखं समधियोविचरन्ति लोके ॥ ६७ ॥
 साकूतसंलपितगर्भितरग्धहासं
 ब्रीडानुरागसहचारि विलोचनन्ते ।
 कामाक्षि कामपरिपन्थिनि मारवीर-
 सांब्राजविभ्रमदयां प्रकटीकरोति ॥ ६८ ॥
 कामाक्षि विभ्रमवलैकनिधिर्विधाय
 भ्रूवल्लिचापकुटिलीकृतिमेव चित्रम् ।
 स्वाधीनतां तव निनाय शशाङ्कमौले-
 रङ्गार्धराजसुखलाभमपाङ्गवीरः ॥ ६९ ॥
 कामाङ्कुरैकनिलयस्तव दृष्टिपातः
 कामाक्षि भक्तमनसां प्रददातु कामान् ।
 रागान्वितः स्रूयमपि प्रकटीकरोति
 वैराग्यमेव कथमेष महासुनीनाम् ॥ ७० ॥

कालाम्बुवाहनिवहैः कलहायने ते
 कामाक्षि कालिममदेन सदा कटाक्षः ।
 चित्रं तथापि नितराममुमेव दृष्टा
 सौत्करुण्य एव रमते किल नीलकरुणः ॥ ७१ ॥

कामाक्षि मन्मथरिपोरवलोकनेषु
 कान्तं पयोजमिव तावकमक्षिपातम् ।
 प्रेमागमो दिवसवद्विकवीकरोति
 लज्जाभरो रजनिवन्मुहुर्वीकरोति ॥ ७२ ॥

मूकोविरञ्चति परं पुरुषः कुरूपः
 कन्दर्पति त्रिदशराजति किम्पचानः ।
 कामाक्षि केवलमुपक्रमकाल एव
 लीलातरङ्गितकटाक्षरुचि क्षणन्ते ॥ ७३ ॥

मीलालका मधुकरन्ति मनोज्ञनासा
 मुक्तारुचः प्रकटकन्दबिसाङ्कुरन्ति ।
 कारुण्यमम्ब मकरन्दति कामकोटि
 मन्ये ततः कमलमेव विलोचनन्ते ॥ ७४ ॥

आकाङ्क्षमाणफलदानविचक्षणायाः
 कामाक्षि तावककटाक्षककामधेनोः ।
 सम्पर्कएव कथयमम्ब विमुक्तपाश-
 बन्धाः स्फुटन्तनुभूतः पशुतान्त्यजन्ति ॥ ७५ ॥

संसारधर्मपरिपाकजुषां नराणां
 कामाक्षि शीतलतराणि तवेक्षणानि ।

सन्ध, चयन्ति सुहृदिभ्यनरागिरीत्या
 कामद्रुहो मनसि मन्मथश्चित्रभानुम् ॥ ७६ ॥
 चन्द्रातपन्ति घनचन्दनकर्दमन्ति
 मुक्तागुणन्ति हिमवारि निषेचनन्ति ।
 प्रेमास्वराशि मततस्त्रपितानि चित्रं
 कामाक्षि तावककटाक्षनिरीक्षणानि ॥ ७७ ॥
 कान्ताञ्जनप्रतिभटङ्गमनीयकान्त्या
 कन्दर्पतन्त्रकलया कलितानुभावम् ।
 काञ्चीविद्यारमिके कलुसार्तिचोरं
 कञ्जोलयस्वमयि ते करुणाकटाक्षम् ॥ ७८ ॥
 कान्तेन मन्मथप्रदेन विमोह्यमान
 स्वात्तेन चतनकमून्मगतस्य पुंसः ।
 कान्तेन किञ्चिदवलोकय लोचनस्य
 प्रान्तेनमाञ्जननि काञ्चिपुरी विभूषे ॥ ७९ ॥
 कामाक्षि केपि सुजनास्त्वदपाङ्गसङ्गे
 कण्ठेन कन्दलितनीलिमसम्प्रदायाः ।
 उत्तंसकल्पितकुटुम्बचकारपोषा
 नक्तन्दिनं प्रसवभूनयना भवन्ति ॥ ८० ॥
 नीलोत्पलप्रसवकान्तिनिदर्शनेन
 कारुण्यविभ्रमजुषा तव वोक्षणेन ।
 कामाक्षि कर्मजलधेः कलशोसुतेन
 पाशत्रयाद्वयममी परिमोचनीयाः ॥ ८१ ॥

अत्यन्तचञ्चलमलौकिकमञ्जनं किं
 झङ्कारभङ्गिरहिता किमु भृङ्गमाला ।
 धूमाङ्कुरः किमु हुताशनसङ्गहोतः
 कामाक्षि नेत्ररुचिनौलिमकन्दली ते ॥ ८२ ॥
 कामाक्षि नित्यमयमञ्जलिरस्तुमुक्ति-
 बीजाय विभ्रममदोदयघूर्णिताय ।
 कन्दर्पदर्पपुनरुद्भवसिद्धिदाय !
 कल्याणदाय तव देवि दृगञ्जलाय ॥ ८३ ॥
 दम्पितुरो मदनकेतन विभ्रमाणां
 निन्दाङ्कुरोपि दलितोसलचातुरीणाम् ।
 क्षीपाङ्कुरो भवतमिस्त्रकदम्बकानां
 कामाक्षि पालयतु मां तदपाङ्गपातः ॥ ८४ ॥
 कैवल्यदीपमणिरोहणपर्वतेभ्यः
 कारुण्यनिर्भरपयःकृतमन्यनेभ्यः ।
 कामाक्षि किङ्करितशङ्करमानसेभ्य-
 स्तेभ्योनमोस्तु तव वीक्षणविभ्रमेभ्यः ॥ ८५ ॥
 अल्पीयएव नवमुत्पलमम्बुहोना
 मौनस्य मासरणिरब्जुरुहञ्च किं वा ।
 दूरी मृगी तदसमञ्जरामञ्जनञ्च
 कामाक्षि वनीक्षणरुचौ तव कामयामः ॥ ८६ ॥
 मिश्रीभवद्गरलपङ्किलशङ्करोरः
 सौमाङ्गणे किमपि रिङ्गणमादधानः ।

हेलावधूतललितश्रवणोत्पलोसौ
 कामाक्षि बालद्वराजति ते कटाक्षः ॥ ८७ ॥
 प्रोढीकरोति विदुषां नवसूक्तिधाटीं
 चूताटवीविवुधकोकिललाल्यमानम् ।
 नाध्वीरसं परिमलञ्च निरगलन्ते
 कामाक्षि वीक्षणविलासवसन्तलक्ष्मीः ॥ ८८ ॥
 कूलङ्घ्रं वितनुते करुणाम्बुवर्ष-
 सारस्वतं सुकृतिनः सुलभप्ररोहम् ।
 तुच्छीकरोति यमुनाम्बुतरङ्गभङ्गीं
 कामाक्षि किं तव कटाक्षमहाम्बुवाहः ॥ ८९ ॥
 जागर्ति दीव करुणांशुकसुन्दरी ते
 ताटङ्गरत्नरुचिदाडिमखण्डशोणे ।
 कामाक्षि निर्भरकटाक्षमरीचिपुञ्ज
 माहेन्द्रनीलमणिपञ्जरमध्यभागे ॥ ९० ॥
 कामाक्षि सत्कुवलयस्य सगोत्रभावा-
 दाक्रामति शुनिमसौ तव दृष्टिपातः ।
 किञ्च स्फुटं कुटिलतां प्रकटीकरोति
 भ्रूवल्लरीपरिचितस्य फलं किमेतत् ॥ ९१ ॥
 एषा तवाक्षिसुषुमा विषमायुधस्य
 नाराचवर्षलहरी नगराजकन्ये ।
 शङ्के करोति शतधाहृदिधैर्यमुद्रां
 श्रौकामकोटि यदसौ शिशिरांशुमौलेः ॥ ९२ ॥

बाणेन पुष्पधनुषः परिकल्पमान-

चाणेन भक्तमनसां करुणाकरेण ।

कोणेन कोमलदृशः तव कामकोटि-

शाणेन शोषय शिवे मन शोकसिन्धुत् ॥ ८३ ॥

मारद्द्रुहोमुकुटसीमनि लल्यमाने

मन्दार्किनीपयसि ते कुटिलचरिणः ।

कामाक्षि कोपरभसान्नलमानमीन-

सन्दोहमङ्कुरयति क्षणमक्षिपातः ॥ ८४ ॥

कामाक्षि सखलितकुण्डलमौक्तिकांशु

चञ्चत्सितश्रवणचामरचातुरौकः ।

स्तम्भे निरन्तरमपाङ्गमये भवत्याः

वद्वयकास्ति मकरध्वजमन्तहस्ती ॥ ८५ ॥

यावत् कटाक्षरजनौ समयागमस्ते

कामाक्षि तावदचिरान्नमतां नराणाम् ।

अविर्भवत्यमृतदोधितिर्विष्वसन्व-

मस्विन्नयं हृदयपूर्वगिरीन्द्रशृङ्गे ॥ ८६ ॥

कामाक्षि कल्पविटपीव भवत्कटाक्षो

दिक्षुमस्तविभवन्नमतां नराणाम् ।

भृङ्गस्य नीलनत्तिनस्य चक्रास्ति सम्पत्

सर्वस्वमेव हरतीति परं विचित्रम् ॥ ८७ ॥

अज्ञातभक्तिरसमप्रसरद्विवेक-

मत्यन्तगर्वमनधोतसमस्तशास्त्रम् ।

अप्राप्तसत्यमसमीपगतञ्च मुक्तेः

कामाक्षि नैव तव काञ्क्षति दृष्टिपातः ॥ ८८ ॥

अन्यन्तशीतलमनिर्गलकर्मपाक-

काकोलहारि सुलभं सुमनोभिरेतत् ।

पीयूशमेव तव वीक्षणमम्ब किं तु

कामाक्षि नीलमिदमित्ययमेव भेदः ॥ ८९ ॥

यातेन लीचनरुचिस्तव कामकोटि-

पीतेन पातकपयोधिभयातुराणाम् ।

पतेन तेन नवकाञ्चनकुण्डलांशु-

पीतेन शीतलयभूधरकन्यके गाम् ॥ ९० ॥

॥ मूकपञ्चशतके कटाक्षतकं समाप्तम् ॥

मन्दस्मितशतकम् ॥

॥ ५ ॥

वधोमोवग्रमञ्जलिं प्रतिदिनं बन्धच्छिडे देहिनां
कन्दर्पगमतन्त्रमूलगुरवे कल्याणकेलीभुवे ।
कामाख्याघनसारपुञ्जरजसे कामद्रुहश्चक्षुपां
मन्दारस्तवकप्रभामदजुषे मन्दस्मितज्योतिषे ॥ १ ॥
सधुंीचे नवमालिकासुमनसां नासाग्रमुक्तामणे-
राचार्याय सृणालकाण्डमहसान्नैसर्गिकाय द्विषे ।
स्वधुन्या सह युध्वने हिमरुचेरर्घासनाध्यासिने
कामाख्यास्मितमञ्जरौधवल्लिमाद्वैताय तस्मै नमः ॥ २ ॥
कर्पूरद्युतिचातुरीमतितरामलीयसीं कुर्वती
दौर्भाग्योदयमेव संविदधतो दोषाकरोणां त्विषां ।
क्षुल्लानिव मनोक्षमस्त्रिविक्रान् फुल्लानभिव्यञ्जती
कामाख्यामृदुलस्मितांशुलहरी कामप्रसूरस्तु मे ॥ ३ ॥
या पीनस्तनमण्डली परिलसत्कर्पूरलेपायते
या नोलेक्षणकान्तिरात्रिततिषु ज्योत्स्ना प्ररोहायते ।
या सौन्दर्यधुनी तरङ्गततिषु व्यालीलहंसायते
कामाख्याः शिशिरीकरोतु हृदयं सा मे स्मितप्राचुरी ॥ ४ ॥
येषाङ्गच्छति पूर्वपक्षसरणिं कौगुहतिश्चेतिमा
येषां सन्ततमारुरुचति तुलाकचांशरच्चन्द्रमाः ।

येषामिच्छति कश्चुरज्यसुखभामन्ते वसत् प्रक्रियां
 कामाच्या मम तां हरन्तु मम ते हामत्विषामङ्गुराः ॥ ५ ॥
 आशासीमसु सन्तत विद्वतो नैशाकरीं प्रक्रियां
 काशानामभिमानभङ्गकलनाकौशल्याविभ्रती ।
 ईशानेन विलोकिता सकुतुकं कामाक्षि ते कल्प
 क्लेशपायकरो चकास्ति लहरी मन्दस्मितज्योतिषां ॥ ६ ॥
 आरूढस्य सगुन्नतनतटो साम्राज्यसिंहासनं
 कन्दर्पस्य विभोर्जगत्त्रयजयप्राकृत्य मुद्रानिधेः ।
 यस्याश्चामरचातुरीं कलयनेरस्मिच्छटा चञ्चला
 सा मन्दस्मितमञ्जरी भवतु नः कामाय कामाक्षि ते ॥ ७ ॥
 शश्वीर्या परिरम्भसम्भ्रमविधौ नैर्मल्यसीमानिधे-
 र्गैर्वाणीव तरंगिणी कृतसृदुस्यन्दाकलिंदात्मजा ।
 कल्माषीकुरुते कलङ्कसुषमां करुणस्थलीचुम्बिनीं
 कामाच्यास्मितकन्दली भवतु सा कल्याणसन्दोहिनी ॥ ८ ॥
 जेतुं हारलतामिव स्तनतटीं सञ्जग्मुषी सन्तत-
 ङ्गन्तु निर्मलतामिव द्विगुणितां मग्ना घृणा स्तोतसि ।
 वक्तुं विस्मयनीयतामिव हरं रागातुलं कुर्वती
 मञ्जस्ते स्मितमंजरी भवभयं जय्यातु कामाक्षि मे ॥ ९ ॥
 शीतापि प्रकटं निशाकररुचां मालिन्यमातन्वती
 शीतापि स्मर पावकं पश्यतेस्संशुचयन्ती सदा ।
 स्वाभाव्यादधराश्रितापि रत्नतामुष दिशन्ती गतिं
 कामाक्षि स्फुटमन्तरा स्फुरतु नस्त्वमन्दहासप्रभा ॥ १० ॥

वक्तुं श्रीसरसीजले तरलितभ्रूवल्लिकलोलिते
 कालिन्नादधती कटाक्षजन्म माधुवतीं व्यापृतीं ।
 निर्निर्द्रामलपुण्डरीककुहनापाण्डित्यमाविभ्रती
 कामाख्या स्मितचातुरी मम मनः कातर्यमुन्मलयेत् ॥ ११ ॥
 नित्यस्वाधितबन्धुजीवमधरं मैत्रीजुषं वल्लवैः
 शुद्धस्य द्विजमण्डलस्य च तिरस्कृतांरमप्याश्रिता ।
 या वैमल्यवती सदैव नमताञ्चेतः पुनीतेतरां
 कामाख्या हृदयं प्रसादयतु मे सा मन्दहासप्रभा ॥ १२ ॥
 द्रुह्यन्ती तमसं मुहुः कुमुदिनीसाहाय्यमाविभ्रती
 यान्ती चन्द्रकिशोरशेखरवपुस्त्रीधाङ्गणे प्रेङ्खणम् ।
 ज्ञानाभोनिधिवीचिकां सुमनसाङ्गूलङ्घ्याङ्गुर्वती
 कामाख्यास्मितकौमुदो हरतु मे संभारतापोदयम् ॥ १३ ॥
 काश्मीरद्रवधातुकर्दमरुचा कल्माषतां विभ्रती
 हंसौधैरिव कुर्वती परिचितं हारीकृतेर्मौक्तिकैः ।
 वक्षोजन्मतुषारशैलकटके सञ्चारमातन्वतो
 कामाख्या मृदुलस्मितद्युतिमयी भागीरथी भाषते ॥ १४ ॥
 कंबोर्वंशपरम्परा इव कृपासन्तानवल्लीभुवः
 पम्फुल्लस्तवका इव प्रसृमरामूर्ताः प्रसादा इव ।
 वाक्पीयूषकणा इव त्रिपथगा पर्यायभेदा इव
 भ्राजन्ते तव मन्दहासकिरणाः काञ्चीपुरीनायिके ॥ १५ ॥
 वक्षोजे घनसारपत्ररचनाभङ्गी सपत्न्यायिता
 कण्ठे बन्धुरदन्तपत्रकुहना व्यापारमुद्रायिता ।

ओष्ठयौनिकुरस्वपल्लवपुटे प्रेङ्गप्रसूनप्रिता

कामाक्षि स्फुरतां मन्दोयहृदये त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ १६ ॥

येषां विन्दुर्विषोपरि प्रचलितो नासाग्रमुक्तामणिः

येनान्दानश्वाधिक एमयने हारः कराल वनम् ।

येषां विन्दुर्विषोष्ठयोररुणिमा धत्ते स्वयं रञ्जनां

कामाक्ष्याः प्रनवन्तु ते मम गिवोक्तामाय हासाङ्कुराः ॥ १७ ॥

या जडायार्ष्यनिधिं निर्णोति भजतां वैराग्रने केरवैः

नित्यं या नियमेन यावयति ते कर्तुं त्रिणेत्रात्सवम् ।

विम्वञ्चान्द्रमसञ्च वञ्चयति या गर्वेण सा तादृशी

कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं ज्योत्स्नेत्यसौ कीर्त्यते ॥ १८ ॥

आरूढा रभसासुरापुररिपोराज्ञे पणोपक्रमे

या ते मातरूपैति दिव्यतटिनो गङ्गाकरो तत्क्षणम् ।

ओष्ठौ वेपयति श्रुवौ कुटिलयश्चानम्रयत्याननं

तां वन्दे मृदुहासपूरसुषमामेकाम्भनाथप्रिये ॥ १९ ॥

वक्त्रेन्दोस्तव चन्द्रिकास्मितरुचिर्वल्लुपनुरन्ती सतां

स्याच्चेद्युक्तमिदञ्चकोरमनसाङ्गामाक्षि कीर्तहलम् ।

एतच्चित्रमहर्निशं यदधिकं मेक सदा गाहते

विम्बोष्ठदुमणिप्रभापि च यद्विजोक्रमाविभ्रते ॥ २० ॥

साहाय्यङ्गलशाम्बुधेर्वहति ते कामाक्षि मन्दस्मितं

शोभामोष्टरुचाञ्च विद्रुमनिभानेतद्भिदां ब्रूमहे ।

एतस्मादुदितं पुरा किल यपौ कूर्मः पुराणः पुमान्

एतन्मध्यसमुद्भवां रसयते माधुर्यरूपां सुधां ॥ २१ ॥

उत्तुङ्गस्तनकुम्भशैलकटके विस्तारिकस्तूरिका
पत्रश्रोज्ज्वलि चञ्चलास्मितरुचः कामाक्षि ते कामलाः ।
सन्ध्यादीवितिरञ्जिता इव मुहुस्मान्द्राधरज्योतिषा
व्यालीलामलशारदाभ्रशकलव्यापाङ्गमातन्वते ॥ २२ ॥

क्षीरं दूरत एव तिष्ठतु कथं वैमल्यमात्रादिदं
मातस्ते सह पाठवीथिमयतां मन्दस्मितैर्मञ्जुलैः ।
किञ्चेयन्तु भिदास्ति दोहनवशादेतत्तु साञ्जयते
कामाक्षि स्वयमर्थिवं प्रणमतामन्यत्तु दोदुह्यते ॥ २३ ॥

कर्पूरैरमृतांशुभिर्जननि ते कान्तैश्च चन्द्रातपै
मुक्ताहारगुणैर्मृणालवलयैर्मृग्धस्मितश्रीरियम् ।
श्रीकाञ्चीपुरनाविके समनया संस्तूयते सज्जनै-
स्तत्ताडुक् मम ताप शान्तिविधये किं देवि मन्दायते ॥ २४ ॥

मध्येगर्भितमञ्जुवाक्यलहरी माध्वीडारी शीतला
मन्दारस्तवकायते जगनि ते मन्दस्मितांशुच्छटा ।
यस्यावर्द्धयितुं मुहुर्विकसितं कामाक्षि कामद्रुहो
वल्गुर्वीक्षणविभ्रमव्यतिकरोवासन्तमासायते ॥ २५ ॥

विम्बोष्ठद्युतिपुञ्जरञ्जितरुचिस्त्वन्मन्दहासप्रभा
कल्याणं गिरिसार्वभौमतनये कल्लोलयत्वाशु मे ।
फुल्लन्मल्लिपिनदहल्लकमयो मालेव या पेशला
श्रीकाञ्चीश्वरि मारमर्दितुरोर्मध्ये मुहुर्लम्बते ॥ २६ ॥
विभ्राणां शरदभ्रविभ्रमदशां खद्योतमानाप्यसौ
कामाक्षि स्मितमञ्जुरी किरति ते कारुण्यधारारसम् ।

आश्चर्यं शिशिरीकरोति नितरां व्यालोक्य चैनामहो
 कामहेलति नीलकण्ठहृदयं कोतूहलान्दोलितम् ॥ २७ ॥
 प्रेङ्खत्यौढकटाक्षकुक्षकुहरेष्वत्यच्छगुच्छायितं
 वक्त्रे दुच्छविसिन्धुवोचिनिचये फेनप्रतानाधितम् ।
 नैरन्तर्यविजृम्भितस्तनतटी नैचोलपट्टायितं
 कल्माषं कवलोकरोतु मम ते कामाक्षि मन्दस्मितम् ॥ २८ ॥
 पीयूषं तव मन्यस्मितमिति व्यर्थैव सा च प्रथा
 कामाक्षि ध्रुवमौद्ग्यं यदि भवेदेतत्कथं वा शिवे ।
 मन्दारस्य कथालवः न सहते मध्नाति मन्दाकिनीं
 इन्दुं निन्दति कीर्तिते च कलसोपायोनिधेरोर्ष्यते ॥ २९ ॥
 विखेषां नयनोसवं वितनुतां विश्योतताञ्चन्द्रमाः
 विख्यातो मदनान्तकेन मुकुटोमध्ये च संमान्यताम् ।
 आः किंजातमनेन हाससुषमामालोक्य कामाक्षि ते
 कालङ्कीमवलम्बते खलु दशाङ्गल्माषहीनोप्यसौ ॥ ३० ॥
 चेतः शीतलदन्तु नः पशुपतेरानन्दजीवातवो
 नम्राणां नयनाध्वसीमसु शरच्चन्द्रातपोपक्रमाः ।
 संसाराख्यसरोरुहाकरखिलीकारे तुषारोत्कराः
 कामाक्षि स्मरकीर्तिवीजनिकरास्त्वन्मन्दहासाङ्कुराः ॥ ३१ ॥
 कर्मोधाख्यतमः कचाकचिकरान् कामाक्षि सञ्चिन्तये
 त्वन्मन्दस्मितरोचिषान्निभुवनचेमङ्गरानङ्कुरान् ।
 ये वक्त्रं शिशिरश्रियो विकसितां चन्द्रातपाभोरुह-
 डिषोद्धर्षणचातुरी मिव तिरस्कृत्तुं परिष्कृर्वते ॥ ३२ ॥

कुर्युर्नः कुलशैलराजतनये कूलङ्गुष्मङ्गुलं
 कन्दस्यधनचञ्चव स्तवशिखे मन्दस्मितप्रक्रमाः ।
 हे कामाक्षि समस्तसाक्षिनयनं सन्तोषयन्त्यान्तरं
 कर्पूरप्रकरादव प्रसृमराः पुंसामसाधारणाः ॥ ३३ ॥
 कस्त्रेण क्षययस्त्र कर्मकुहना चोरेण मारागम-
 व्याख्याशिक्षणदीक्षितेन विदुषा मञ्जीणलक्ष्मीजुषा ।
 कामाक्षि स्मितकन्दलेन कलुषा स्फोटक्रियाचञ्चुना
 कारुण्यामृतवीचिकाविहरणप्राचुर्यधुर्येण माम् ॥ ३४ ॥
 त्वन्मन्दस्मितकन्दलस्य नियतं कामाक्षि शङ्कामहे
 विस्वोक्कशन नूतनः प्रचलितो नैशाकरश्लोकरः ।
 किञ्चित् क्षीरपर्यानिधिः प्रतिनिधिस्त्रिर्वाहिनीवीचिका
 विस्वो कोपि विडम्बणैव कुहनामल्लोमाक्षीरुचिः ॥ ३५ ॥
 दुष्कर्माकर्कनिसर्गकर्कशमहासम्पर्कतप्तं मिल-
 त्यङ्गं शङ्करवत्तमे भम मनः काञ्चोपुरालंक्रये ।
 अथ त्वन्मृदुलस्मितामृतसरैः स्नात्वा विधूय व्यथां
 आनन्दोदयसोधशृङ्गपदवीमारोढुमाक्राङ्गति ॥ ३६ ॥
 नम्राणां नगराजशेखरसुतेनाकालयाजां पुरः
 कामाक्षि त्वरया विपत्प्रशमने कारुण्यधाराः किरन् ।
 आगच्छन्तमनुग्रहं प्रकटयन् आनन्दबीजानि ते
 नासौरे मृदु हासएव तनुते नाथे सुधाशीतलः ॥ ३७ ॥
 कामाक्षि प्रथमान विभ्रमनिधिः कन्दर्पदर्प
 प्रसर्गुग्धस्ते मृदुहास एव गिरिजेमुष्णातुमेकित्वप्रम् ।

य द्रष्टृविहिते करग्रहउमे ग्रन्थ, स्वपामौलितं
 स्मेरं कारयति स्म ताण्डवविनोदाहिण्डिना तण्डुना ॥ ३८ ॥
 क्षुब्धं केनचिदेव धीरमनसा कुत्रापि नानाजनैः
 कर्मग्रन्थिनियंत्रितैरसुगमं कामाक्षि सामान्यतः ।
 मुग्धैर्द्रष्टृमयश्चमेव तमसोमूढस्य मे चक्षुषा
 मार्गं दर्शयतु प्रदीपइव ते मन्दस्मितश्रोरियम् ॥ ३९ ॥
 ज्योत्स्नाकान्तिभिरेव निर्मलतरं नैशाकरं मण्डलं
 हंसैरेव सरोविलक्षसलिलैर्व्याकोचमम्भोरुहं ।
 स्वच्छैरेव विकस्वरैरुडुगणैः कामाक्षि विस्वन्दिवः
 पुण्यैरेव मृदुस्मितैस्तव मुखं पुष्पाति शोभान्तरम् ॥ ४० ॥
 मानग्रन्थिविधुन्तुदेन रभसादास्वाद्यमानोनव-
 प्रेमाडम्बरपूर्णमा हिमकरे कामाक्षि ते तत्क्षणं ।
 आलोक्य स्मितचन्द्रिकां मुहुरिमामुन्मीलनंजगमुषी
 चेतश्शालयते चकोरचरितं चन्द्रार्धचूडामणः ॥ ४१ ॥
 कामाक्षि स्मितमञ्जरीं तव भजे यस्यास्त्रिषामङ्कुरा
 नाथीनस्तनपानलालसतया निःशङ्कमङ्गेशयः ।
 ऊर्ध्वं वीक्ष्य विकर्षति प्रसृमरानुद्दामया शुण्डया
 सूनुस्ते विसृज्ययाशुकुहना दन्तावलग्रामणीः ॥ ४२ ॥
 गाढाश्लेषविमर्दसम्भ्रमवशादुद्दाममुक्तागुण-
 प्रालम्ब्य कुचकुम्भयोर्विदलिते दक्षद्विषोवक्षसि ।
 या सख्येन पिनहति प्रचुरया भासा तदीयां दशां
 सा मे खेलति कामकोटिहृदये सांद्रस्मितांशुच्छटा ॥ ४३ ॥

मन्दारे तव मन्यरस्मितरुचोमात्सर्यमालोक्यते
 कामाक्षि स्मरशासने च नियतं रागोदयो लक्ष्यते ।
 चान्द्रीषु द्युतिमञ्जरीषु च महादोषाङ्कुरोदृश्यते
 शुद्धानां कथमीदृशी गिरिसुते शुद्धा दशा कथ्यताम् ॥ ४४ ॥
 पीयूषं खलु पीयते सुरजनैर्दुग्धांश्च धिर्मथ्यते
 माहेशैश्च लटाकलापनिगलैर्मन्दाकिनी नक्ष्यते ।
 शीतांशुः परिभूयते च तमसा तस्मादनेतादृशी
 कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव वचोवैदग्ध्यमुल्लङ्घ्यते ॥ ४५ ॥
 आशङ्के तव मन्दहासलहरी मन्यादृशीं चन्द्रिका-
 मेकाम्नेशकुटुम्बिनि प्रतिपदं यस्याः प्रभासङ्गमे ।
 वचोजांबुरुहौ नते रभयदं काञ्चीदशाकाशमली-
 मस्यांभोरुहमम्ब किञ्च शनकैरालम्ब्यते फलतां ॥ ४६ ॥
 आस्तीर्णधरकान्तिपल्लवचये वासं सुहृज्जग्मुषौ
 कामद्रोहिणि मांसलस्मरशरज्वालावलीं व्यञ्ज्यती ।
 निन्दन्ती घनसारहारवलयज्योत्स्नामृणालानि ते
 कामाक्षि स्मितचातुरी विरहिणीरीतिं जगाहेतरां ॥ ४७ ॥
 सूर्यालोकविधौ विकासमधिकं यान्ती हरन्ती तमः
 संदोहं नयनान्निजस्मरणतोदोषाकरद्वेषिणी ।
 निर्यान्ती वदनारविन्दकुहरान्निर्धूतजाड्यानृणां
 श्रीकामाक्षि शिवे तव स्मितमयी चित्रायते चन्द्रिका ॥ ४८ ॥
 कुण्ठोकुर्युरमी कुबोधघटना मम न्ननोमन्यिनी
 श्रीकामाक्षि शिवंकरास्तव शिवे श्रीमन्दहासाङ्कुराः ।

ये तन्वन्ति निरन्तरं तरुणिमस्तंवेरमग्रामणी
 कम्बुहृन्विडम्बिनि स्तनतटे मुक्ताकुथाडम्बरम् ॥ ४९ ॥
 प्रेङ्खन्तः शरदम्बुदा इव घनैः प्रेमानिलैः प्रेरिता
 मज्जन्तोमदनारिकण्ठसुषमासिन्धौ मुहुर्मन्यरं ।
 श्रीकामाक्षि तव स्मितांशुनिकराश्यामायमानश्रियो-
 नीलांभोधरनैपुणीं ततद्रतोनिर्निद्रयंत्यञ्जसा ॥ ५० ॥
 व्यापारं चतुराननैकविहृतौ व्याकुर्वती कुर्वन्तौ
 रुद्राक्षग्रहणं करेण सततं वागूर्मिकलोलिता ।
 उत्फुल्लङ्खवलारविन्दमधरीकृत्य स्फुरन्ती सदा
 श्रीकामाक्षि सरस्वतोव जयति त्वन्मन्दहासप्रभा ॥ ५१ ॥
 कर्पूरद्युतितस्करेण महसा कल्मावयन्ती सुखं
 श्रीकाञ्चीपुरनायिके पतिरिव श्रीमन्दहासोपि ते ।
 आलिङ्गत्यतिपीवरां स्तनतटीं विम्बाधरं चुम्बति
 प्रौढं गाढभरं व्यनक्ति मनसोधैर्यं धुनीतेतरां ॥ ५२ ॥
 वेशद्येन च विश्वतापहरणक्रीडापटीयस्तया
 पाण्डित्येन पचेलिमेन जगतां नेत्रोत्सवोत्पादने ।
 कामाक्षि स्मितकन्दलैस्तव तुलामारोढमुद्योगिनी
 ज्योत्स्नासौ जलराशिपोषणतया दूष्यां प्रपन्ना दशाम् ॥ ५३ ॥
 लावण्याम्बुजिनी मृणालवलयेः शृङ्गारगर्जहिप-
 ग्रामण्यश्रुतिचामरैस्तरुणिमस्वाराज्यबीजांकुरैः ।
 आनन्दामृतसिन्धुवीचिपृषतैरास्याजहंसैस्तव
 श्रीकामाक्षि मथानमन्दहासितैस्तेभ्यो मनःकलषम् ॥ ५४ ॥

उत्तुङ्गस्तनमण्डलीपरिचलन्माणिक्यहारच्छटा-
 चञ्चच्छोणिमपुञ्जमध्यसरणिं मातः परिष्कुर्वती ।
 या वैदग्ध्यमुपैतिशाङ्करजटाकान्तारवाटौपत्रत्
 स्वर्वापीपयसां स्मितद्युतिरसौ कामाक्षि ते मञ्जुला ॥ ५५ ॥
 सन्नामैकजुषा जनेन सुलभं संसूचयन्ती शनै-
 रुत्तुङ्गस्य चिरादनुग्रहतरोरुत्पत्त्यामानं फलम् ।
 प्राथम्ये सविकस्वरामलसुमप्रागल्भ्यमन्वियुषी
 कामाक्षि स्मितचातुरौ तव मम क्षेमं करौ कल्पताम् ॥ ५६ ॥
 धानुष्काग्रसरस्य लोलकुटिलभ्रूलेखया विभ्रतो
 लीलालोलशिलीमुखं नववयस्याम्नाज्यलक्ष्मीपुषः ।
 जेतुं मन्मथमर्दिनं जननि ते मन्दस्मितप्रक्रमो
 वल्गुर्विभ्रमभूभृतोपि तनुते सेनापतिप्रक्रियां ॥ ५७ ॥
 यन्नाकम्पतकालकूटकबलीकारे च चुम्बेन यद्
 ग्लानिंचक्षुषि रुक्षितानलशिखे रुद्रस्य तत्तादृशं ।
 चेतोयत्प्रसभंस्मरज्वरशिखिज्वालेन लेलिह्यते
 तत् कामाक्षि तव स्मितांशुकणिका हेलाम्भवं प्राभवं ॥ ५८ ॥
 सम्भिन्नेव सुपर्वलोकतटिनीवीचीचयैर्यामुनैः
 सम्भिन्नेव शशाङ्कदीप्तिहरो नीलैर्महानीरदः ।
 कामाक्षि स्फुरिता तव स्मितरुचिः कालाञ्जनस्यर्धिना
 कालिन्नाकचरोचिषां व्यतिकरे काञ्चिद्दृशामश्रुते ॥ ५९ ॥
 जानीमोजगदीश्वरि प्रणमतां त्वस्मन्दहासप्रभां
 श्रीकामाक्षि कुम्हतीमभिनवामेषा यतस्सर्वदा ।

आस्येन्दोरवलोकने पशुपते रभ्येति संफुल्लतां
 तन्द्रालुस्तदभावएव तनुते तद्वैपरीत्यक्रमं ॥ ६० ॥
 यान्ती लोहितिमानमभ्रतटिनी धातुच्छटाकर्दमै-
 र्भान्तीबालगभस्तिमालिकिरणैर्मैघावली शारदी ।
 विख्योष्ठदुतिपुञ्जबुम्बनकलागोणायमानेन ते
 कामाक्षि स्मितरोचिषा समदशामारोढुमाकाङ्क्षते ॥ ६१ ॥
 श्रीकामाक्षि लखेन्दुभूषणमिदं मन्दस्मितं तावकं
 नेत्रानन्दकरन्तथाहिमकरोगच्छेद्यथा तिग्मतां ।
 ग्रीतं देवि तथा यथा हिमजलं सन्तापमुद्रास्यदं
 श्वेतं किञ्च तथा यथा मलिनतां धत्ते च मुक्तामणिः ॥ ६२ ॥
 त्वन्मन्दस्मितमञ्जरीं प्रभृमरां कामाक्षि चन्द्रातपं
 सन्तराग्नितमामनं त्यगद्वितं तल्लक्षणं लक्ष्यते ।
 अस्माकं न धुनोति तापमधिकं धृनोति नाभ्यन्तरं
 ध्वान्तं तत् खलु दुःखितावयममी केनेति जानीमहे ॥ ६३ ॥
 नम्रस्य प्रणयप्ररोहकलहच्छेदायपादाजयो-
 मन्दं चन्द्रकिरीटगौरमणैः कामाक्षि रागेण ते
 बन्धूकप्रसवश्रियं जिनवतीवर्हीयसीं तद्रुचिं
 विख्योष्ठस्य रुचिर्निरस्य इतितज्योत्स्नावयस्यायते ॥ ६४ ॥
 मुक्तानां परिमोचनं विदधतस्तु प्रीतिनिष्पादिनी
 भूयोदीर्यत एव दूतमनसस्तत्पालनं तन्वती ।
 उद्भूतस्य जलात्तराद्द्विरतं तद्दूरतां जग्मुषो
 कामाक्षि स्मितमञ्जरी तव कथं कम्बोस्तुलामश्रुते ॥ ६५ ॥

श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिभरौ वैदग्ध्यलोलायितं
 पश्यन्त्योपि निरन्तरं सुविमलं मान्या जगन्मण्डले ।
 लोकं भासयितुं किमर्थमनिशं प्राकाशयमातन्वते
 मन्दाक्षं विरहय्य वस्तुविभवैर्मन्दारचन्द्रोदयाः ॥ ६६ ॥
 क्षीराब्धेरपि शैलराजतनये त्वन्मन्दहासस्य च
 श्रीकामाक्षि बलक्षिमोदयनिधेः किञ्चिद्भिदां ब्रूमहे ।
 एकस्मै पुरुषाय देवि स ददौ लक्ष्मीं कदाचित्पुरा
 सर्वेभ्योपि ददाम्यसौ तु सततं लक्ष्मीं च वागौश्वरीं ॥ ६७ ॥
 श्रीकाञ्चीपुररत्नदीपकलिके तान्देव विश्वान्तरे
 चाकोराणि चराचरेश्वरि परं धन्यानि मन्यामहे ।
 कम्पातीरकुटम्बचक्रमकलाचुञ्चूनि चञ्चूपुटैः
 नित्यं यानि तव स्मितेन्दुमहसामास्वादमातन्वते ॥ ६८ ॥
 शैत्यप्रक्रममाश्रितोपि नमतां जाड्यप्रभां धूनयन्
 रागव्यञ्जनपेशलोपि गिरिजे वैमल्यमुल्लासयन् ।
 लीलालापपुरस्कारोपि सततं वाचं यमान् प्रीणयन्
 कामाक्षि स्मितरोचिपान्तव समुल्लासः कथं वर्ण्यते ॥ ६९ ॥
 श्रीणी चञ्चलमेखला मुखरितं लौलागतं मन्यरं
 भ्रूवल्लीचलनं कटाक्षवलनं मन्दाक्षवीक्षाचणम् ।
 यद्वैदग्ध्यमुखेन मन्मथरिपुं सम्मोहयत्यञ्जसा
 श्रीकामाक्षि तव स्मिताय सततं तस्मै नमस्कर्महे ॥ ७० ॥
 श्रीकामाक्षि मनोज्ञमन्दहसितज्यातिः प्ररोहे तव
 स्फूर्तिशब्दतिमसार्वभौमसरणिप्रागल्भ्यमभ्येयुषि ।

चन्द्रायं युवराजतां कलयते चेटीधुरञ्चन्द्रिका
गङ्गा सा च सुधाभरौ सहचरी साधर्म्यमालम्बते ॥ ७१ ॥
ज्योत्स्ना किं तनुते फलन्तनुमतामौष्णप्रशान्तिं विना
त्वन्मन्दस्मितरोचिषा तनुमतां कामाक्षि रोचिष्णुना ।
सन्तापोविनिवार्यते निजवचःप्राचुर्यमंकुर्यते
सौन्दर्यं परिपूर्यते जगति सा कीर्तिश्च सन्तार्यते ॥ ७२ ॥
वैमल्यं कुमुदश्रियां हिमरूचः कान्त्येव सन्धुक्षते
ज्योत्स्नारोचिरपि प्रदोषसमयं प्राप्यैव सम्पद्यते ।
शक्त्वन् नवमौक्तिकस्य परमं संस्कारतोदृश्यते
कामाख्यास्मितदोधितेर्विशदिमा नैसर्गिका भासते ॥ ७३ ॥
प्राकाश्यं परमेश्वरप्रणयिनि त्वन्मन्दहासश्रिय-
श्रीकामाक्षि मम क्षिणोतु ममता वैचक्षण्यमक्षयाम् ।
यद्भोत्यैव निलीयते हिमकरो मेघोदरे शुक्तिका-
गर्भे मौक्तिकमण्डली च सरसोमध्ये मृणाली च सा ॥ ७४ ॥
हेरम्बे च गुहे च हर्षभरितं वात्सल्यमङ्कूरयन्
मारद्रोहिणि पूरुषे सहभवं प्रेमाङ्कुरं व्यञ्जयन् ।
आनम्रेषु जनेषु पूर्णकरुणावेदग्धामुत्तालयन्
कामाक्षि स्मितमञ्जरस्तव कथङ्कारं मया कथ्यते ॥ ७५ ॥
संक्रुद्धिजराजकोप्यविरतं कुर्वन् द्विजैस्तद्धमं
वाणीपद्धतिदूरकोपि सततं तत्साहचर्यं वहन् ।
आशान्तं पशुदुर्लभोपि कलयन् पत्नी पशूनां रतिं
श्रीकामाक्षि तव स्मितामृततरसस्यन्दोमयि स्पन्दताम् ॥ ७६ ॥

श्रीकामाक्षि महेश्वरे निरुपमप्रेमाङ्कुरप्रक्रम
 नित्यं यः प्रकटीकरोति सहजामुन्निद्रयन्माधुरीम् ।
 तत्तादृक् तव मन्दहाससुषमापातं कथं मानितं
 तन्मूर्धासुरनिम्नगाञ्च कलिकामिन्दोरुता नन्दति ॥ ७७ ॥
 ये माधुर्येविहारमण्डपभुवोये शैत्यमुद्राकरा
 ये वैशद्यदशाविशेषसुभगास्तेमन्दहासाङ्कुराः ।
 कामाच्यास्तु हजं गुणत्रयमिदं पर्यायतः कुर्वतां
 वाणीगुणनडस्वरे च हृदये कीर्त्तिपरोहि च मे ॥ ७८ ॥
 कामाच्या मृदुलस्मितांशुनिकरादाचान्तके वीक्षण
 मन्दाक्षग्रहिला हिमद्युतिमयूखत्तेमदीक्षाकराः ।
 दाक्ष्यं पल्लवदन्तु माक्षिकगुणान्द्राक्षाभवम्बुमे
 सूक्ष्मं मोक्षपथं निरीक्षितुमपि प्रचालयेयुर्मनः ॥ ७९ ॥
 जाल्याशीतलशीतलानि मधुराण्येतानि पूतानि ते
 गाङ्गानीव जलानि देवि पटलान्यल्पस्मितज्योतिषाम् ।
 एनः पङ्कपरम्परामलिनितामिकास्त्रनाथप्रिये
 प्रधानां सुतरां मदीयधिषणां प्रचालयन्तु क्षणात् ॥ ८० ॥
 अश्रान्तं परतन्वितः पद्मपतिस्त्वन्मन्दहासाङ्कुरैः
 श्रीकामाक्षि तदीयवर्णसमतासङ्गेन शङ्कामहे ।
 इन्दुं नाकधुनीञ्च शेखरयते मालाञ्च धत्ते नवै
 वैकुण्ठै रवकुण्ठनञ्च कुरुते धृलीचयैर्भास्मनैः ॥ ८१ ॥
 श्रीकाञ्चीपुरदेवते मृदवचस्तूरभ्य मुद्रास्पदं
 श्रीदामेलतानवीनकुसुमं मन्दस्मितन्तावकम् ।

मं ह्यङ्गन्दलय प्रियस्य वदनालोके समाभाषणे
 शृङ्गे कट्मलितिप्ररुढपुलके यच्छेषणे फुल्लति ॥ ८२ ॥
 किन्त्वैस्त्रोतसमम्बिके परिणतं स्त्रोतश्चतुर्थं नवं
 पौथ्येषम्य समस्ततापहरणं किं वा द्वितीयं वपुः ।
 किं स्विन्नैः कठिकं गिरोमधुरिमास्वादाय नव्यम्पयः
 श्रीकाञ्चीपुरनायकप्रियतमे मन्दस्मितन्तावकम् ॥ ८३ ॥
 भूपावक्तृसरोरुहस्य सहजा वाचस्वखी शाश्वती
 नीवीविभ्रमसन्ततेः पशुपतेस्त्राध्वी दृशां वारणा ।
 जीवातुर्मदनश्रियश्शशिरुचेरुच्चाटिनी देवता
 श्रीकामाक्षि गिरामभूमिमयते हासप्रभामञ्जरी ॥ ८४ ॥
 मत्तीश्वेतिमकन्दलस्य वसतिः शृङ्गारहारश्रियः
 पूर्तिस्फूर्तिभरी रसस्य लहरी कारुण्यपाथोनिधेः ।
 वाटो काचन कौसुमी मधुरिमस्वाराजप्रलक्ष्म्यास्तव
 श्रीकामाक्षि ममास्तु मङ्गलकरी हासप्रभाचातुरी ॥ ८५ ॥
 तुङ्गस्य स्तनमण्डलस्य विलसन्नावण्यलीलानटी
 रङ्गस्य स्फुटमूर्ध्वसीमनि मुहुः प्राकाश्यमभ्येयुषी ।
 श्रीकामाक्षि तव स्मितद्युतिततिर्विम्बोष्ठकान्त्यङ्कुरै-
 श्रित्रां विद्रुममुद्रिकां वितनुते मौक्तिकीं वितानश्रियम् ॥ ८६ ॥
 जन्तूनाञ्च निमृत्य दुःखलहरीसन्तापनं क्लान्ततः
 प्रीढानुग्रहपूर्णशीतलरुचो नित्योदयं विभ्रतः ।
 श्रीकामाक्षि विसृत्वरा इव कराहासाङ्कुरास्ते हठा-
 दालोकेन निहन्यन्व्यतमसस्तोमस्य मे सत्ततिम् ॥ ८७ ॥

स्वाभाव्यान्तव वक्त्रमेव ललितं सन्तोषसम्पादकं
 शम्भोः किं पुनरश्चितस्मितरुचः पाण्डित्यपात्रीकृतम् ।
 अम्भोजं स्वतएव सर्वजगतां चक्षुःप्रियं भावुकं
 कामाक्षि स्फुरिते शरद्विलसिते कीदृग्विधम्भासते ॥ ८८ ॥
 पुष्पिर्निर्मलमानसैर्विदधते मैत्रीरसं निर्मलं
 कर्तुं कर्मलयञ्च निर्मलतमां कीर्तिं लभन्ते तराम् ।
 सूक्तिं पद्मलयन्ति निर्मलगुणा यत्तावकास्मेवका
 तत्कामाक्षि तव स्मितस्य किल सन्नैर्माल्य लीलानिधेः ॥ ८९ ॥
 आकर्षन्नयनानि नाकसदसां शैत्येन संस्तम्भय-
 न्निन्दुं किञ्च विमोहयन् पशुपतिं विश्वार्तिमुच्चाटयन् ।
 हिंस्रन् संसृतिडम्बरं तव शिवे ह्यसाहज्योमान्विक-
 श्रीकामाक्षि मदौयतापतमसोविद्वेषणे चेष्टताम् ॥ ९० ॥
 क्षेपीयक्षपयन्तु कल्पाप्रभयं त्वस्माकमल्पस्मित-
 ज्योतिर्मण्डलचक्रमास्तव शिवे कामाक्षि रोचिष्णवः ॥
 पीडाकर्मठकर्मवर्मसमयव्यापारतापानल-
 श्रीवातानवहर्षघर्षणसुधास्रोतास्वनी श्रीकराः ॥ ९१ ॥
 श्रीकाभाक्षि तव स्मितैन्दवमहः पूरे परिस्फूर्जति
 प्रौढिर्वारिधिचातुरीं कलयते भक्तात्मनां प्रातिभा ।
 दौगधप्रसरस्तमःप्रकटिका साधर्म्यमाविभ्रते
 किं किङ्करवसाहचर्यपदवीरीया न धत्ते पदम् ॥ ९२ ॥
 मन्दारादिषु मन्मथारमिहिषि प्राकाश्यरीतिनिजां
 कादाचित्कतया विशक्य बहुशोवैशद्यमुद्रागुणः ।

श्रीकामाक्षि तदीय सङ्गमकलामन्दोभवत्कोतुकः
 सान्त्वत्येन तव स्मिते वितनुते स्वैरासना वासनाम् ॥६३॥
 इन्धाने भववैतिहोत्रनिवहे कर्मोघचण्डानिल
 प्रौढिन्ना बहलीकृते निपतितं सन्तापचिन्ताकुल ।
 मातर्मांस्परिषिञ्च किञ्चिदरुणैः पौषूपवर्षैरिव
 श्रीकामाक्षि तव स्मितयुतिकणैरोष्ठांशुलीलाचणैः ॥ ६४ ॥
 भाषाया रसनाग्रलेखनजूषः शृङ्गारमुद्रासखी
 लीलाजातरते स्फुत्तेन नियमस्नानाय मेनात्मजे ।
 श्रीकामाक्षि सुधामयीव शिशिरा स्रोतस्विनी तावकी
 गाढानन्दतरङ्गिता विजयते हासप्रभाचतुरी ॥६५॥
 सन्तापं विरलीकरोतु सततं कामाक्षि मञ्चेतना
 मञ्चन्ती मधुरस्मितामरधुनी कल्लोलजालेषु ते ।
 नैरन्तर्यमुपेय मन्मथमरुल्लोलेषु येषु स्फुटं
 प्रेमेन्दुः प्रतिविम्बितोवितनुते कौतूहलं धूर्जटेः ॥ ६६ ॥
 चेतश्चौरपयोधिमन्यनचलद्रागाख्यमन्याचल-
 लोभव्यापृतिसम्भवां जननि ते मन्दस्मितश्रीसुधां ।
 स्वादं स्वादमुदीतकौतुकरसं नेत्रत्रयी शङ्करी
 श्रीकामाक्षि निरन्तरं परिणमन्यानन्दवीचीमयी ॥ ६७ ॥
 आलोके तव पञ्चसायकरिपोरुहामकौतूहल
 प्रेङ्गन्मरुतघट्टनप्रचलितादानन्ददुग्धाम्बुधेः ।
 काञ्चिद्दीचिमुदञ्चतीं प्रतिनवां सखित्प्ररोहात्मिकां
 श्रीकामाक्षि कवीश्वरस्मितमिति व्याकुर्वते सर्वदा ॥६८॥

सूक्तिः शूलयते किमद्रितनये मन्दस्मितात्तेमुहु-
 र्माधुर्यागमसम्प्रदायमथवा सूते नु मन्दस्मितम् ।
 इत्यङ्गामपि गाहते मम मनस्सन्देहमार्गभ्रमी
 श्रीकामाक्षि न पारमार्थ्यसरणिस्फूर्ती निधत्ते पदम् ॥ ६६ ॥
 क्रीडालोलकपासरोरुहमुखी सौधाङ्गणेभ्यः कवि-
 श्रेणोवाक्परिपाटिकासृतभरौ सतिग्रहेभ्यः शिवे ।
 निर्वाणाङ्कुरसार्वभौमपदवीसिंहासनेभ्यस्तव
 श्रीकामाक्षिमनोऽमन्दहसितज्योतिःकणेभ्यो नमः ॥ १०० ॥

॥ इति मन्दस्मितशतकं समाप्तम् ॥

॥ समाप्ताच्यं शतकावलिः ॥

३०	सर्वदृशेनसंग्रह	...	१
३१	भामिनीविलास - सटीक	...	१
३२	हितोपदेश - सटीक	...	१
३३	भाषापरिच्छेद मुक्तावलीसहित	...	१
३४	बहुविशहवाद	...	१
३५	दशकुमारचरित—सटीक	...	१॥
३६	परिभाषेन्दुशेखर	...	॥॥
३७	कविकल्पद्रुम (वीपदेवकृत धातुपाठ)	...	॥
३८	चक्रदत्त (वैद्यक)	...	१॥
३९	उणादिसूत्र - सटीक	...	२
४०	मेदिनी कोष	...	१
४१	पञ्चतन्त्रम् [श्रीविष्णु-शर्मा-सङ्कलितम्]	...	२॥
४२	विद्वन्मोदतरङ्गिणी (चम्पूकाव्य)	...	॥
४३	माधवचम्पू	...	॥=
४४	तर्कसंग्रह (इ राजी अनुवाद सहित)	...	॥
४५	प्रसन्नराघवनाटक (श्रीजयदेवकविरचित)	...	१
४६	विवेकचूड़ामणि [श्रीमत्शङ्कराचार्य विरचित]	...	॥=
४७	काव्यसंग्रह [सम्पूर्ण]	...	५
४८	लिङ्गानुशासन (सटीक)	...	१
४९	ऋतुसंहार—सटीक	...	॥=
५०	विक्रमार्वशी—सटीक	...	१॥
५१	वसन्ततिलकभाग	...	॥=
५२	गायत्री [वङ्गाक्षरैः]	...	...
५३	सांख्यदर्शन (भाष्यसहित) सांख्यप्रवचनभाष्य	...	२
५४	भोजप्रबन्ध	...	॥॥
५५	नलोदय—सटीक	...	॥=
५६	ईश केन कठ, प्रश्न, मुण्ड, माण्डूक्य, [सटीकसभाष्य]	...	५
५७	छान्दोग्य (उपनिषद्) [सभाष्य-सटीक]	...	५
५८	तैत्तिरीय ऐतरेय श्वेताश्वतर(उपनिषद्) नभाष्य	...	...
	सटीक	...	२

३८	बृहदारण्यक (उपनिषद्) [भाष्यसहित] ...	१०
३९	सुश्रुत ...	४
४०	शार्ङ्गधर [वैद्यक] ...	१
४१	वेतालपञ्चविंशति ...	॥०
४२	पातञ्जलदर्शन [सभाष्य-सटीक-सङ्गृहीत] ...	४
४३	आत्मतत्त्वविवेक [बौद्धाधिकार] ...	२
४४	मुक्तिकोपनिषत् ...	=
४५	उपमानचिन्तामणि ...	।
४६	नागानन्दनाटक ...	१
४७	पूर्णप्रज्ञदर्शनम् । मध्वस्वामिकृतभाष्य सहितम्	२
४८	चन्द्रशेखर चम्पू काव्यम् सम्पूर्ण ...	३
४९	सामवेदस्य मन्त्रब्राह्मणम् भाष्यसहितम् ...	२
५०	आरण्य संहिता भाष्य सहिता ...	१
५१	विद्यशाल भञ्जिका नाटिका—सटीक ...	१
५२	कारणव्यूह [बौद्धशास्त्रम्] ...	२
५३	शुक्लवानन्द—सटीक ...	३
५४	प्रियदर्शिका नाटिका—सटीक [श्रीहर्ष विरचिता] ॥	
५५	सारस्वत व्याकरण—सटीक ...	१।
५६	वासवदत्ता—सटीक ...	३
५७	पुष्पवाण विलासकाव्य[कालिदास कृतम्] सटीक ॥	
५८	महिष शतकम्, पदारविन्द शतकम्, स्तुतिशतकम्, मन्दस्मित शतकम् कटाक्ष शतकम् ...	१
५९	मनुसंहिता - कुल्लुकभट्टकृत टीका सहित...	५
६०	नैषध चरितम् (टीकासहित) मल्लिनाथकृत	१०
६१	चन्द्रालोक (प्राचीन अलङ्कार ग्रन्थ) ...	॥

कालिकातासंस्कृतविद्यामन्दिरे—वि, ए उपाधिधारिणः

श्रीजीवानन्द-विद्यासागर-भट्टाचार्यस्य

सकाशात् लभ्यानि ।

